Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. | 4 июнь 1971 йил, жума | № 126 (14.996). | Баҳоси 2 тийин.

БУЮК ЗАФАРЛАРГА!

ҚУЙБИШЕВ ОБЛАСТИНИНГ БАЙРОҒИДА ИККИНЧИ ЛЕНИН ОРДЕНИ

ҚУЙБИШЕВ, 2 июнь. (**ТАСС махсус мухбирлари Е. Иванов, А. Сашин**). Қуйбишев области меҳнаткашлари учун шоду-ҳуррамлик. Областга Ленин ордени топширилишига бағишланиб, бугун бу ердаги опера ва балет театрида меҳнаткашлар вакилларининг тантанали йиғилиши бўлиб ўтди.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси гулдурос қарсаклар остида фахрий президиумга сайланди.

Сўнгра йиғилишда ўртоқ М. А. Суслов нутқ сўзлади.

Халқ хўжалигини ривожлантириш борасида беш йиллик план топшириқларини бажаришда эришилган катта муваффақиятлар учун, деди ўртоқ М. А. Суслов Қуйбишев области Ленин ордени билан мукофотланди. Бинобарин, сизларнинг областингиз иккинчи марта Ленин ордени билан мукофотланди. Биринчи сафар область 1958 йилда қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда эришган муваффақиятлари учун мукофотланган эди. Областингизда меҳнат фронтида энг яхши натижаларга эришган кўпгина илғор ишчилар, инженер ва техниклар, колхозчилар ва совхозларнинг ишчилари, фан ва маданият арбоблари, партия, совет, касаба союз ва комсомол ходимлари ҳам кейинги ойларда ҳукумат мукофотлари билан тақдирланди.

Қуйбишев области Ленин ордени билан мукофотланганлиги ҳамда областнинг кўпгина ходимлари орденлар ва медаллар билан мукофотланганлиги халқ хўжалигини ривожлантиришда, коммунистик қурилишда область меҳнаткашлари Ватан олдида қилган катта хизматларни партия ва ҳукумат эътироф этганлигидан далолат бериб турибди.

М. А. Суслов партия Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети номидан область меҳнаткашларининг юксак ҳукумат мукофоти билан қизғин қутлади ва уларга янги катта муваффақиятлар тилади.

Биз ҳаммамиз, деди нотиқ, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг яқинда бўлиб ўтган XXIV съездидан ғоят таъсирланиб яшамоқдамиз. Съезд ҳужжатлари коммунизм қуриш борасида Ленин белгилаб берган режаларни совет халқи партиямиз раҳбарлигида муваффақиятли амалга оширганлигини, Совет Иттифоқининг иқтисодий ва ҳарбий қудрати мустаҳкамланиб бораётганлигини, совет халқининг турмуши янада яхшиланганлигини, халқаро майдондаги катта муваффақиятларимизни кўрсатиб турибди.

М. А. Суслов ўтган беш йилликнинг экономика соҳасидаги асосий якунларини эслатиб айтдики, эндиги беш йиллик коммунизм сари янада олға бориш йўлида, коммунизмнинг моддий-техника базасини қуришда, мамлакатнинг иқтисодий ва мудофаа қувватини мустаҳкамлашда, совет халқи турмушининг моддий даражасини анча оширишда муҳим босқич бўлади.

Қуйбишев область меҳнаткашлари, деди у, Совет Иттифоқининг халқ хўжалигини ривожлантиришга ва яшнатишга катта ҳисса қўшдилар. Областингиздаги шаҳар ва қишлоқларнинг ишчи ва колхозчилари, инженер ва техниклари, фан, маданият ходимлари, барча меҳнаткашлар шавкатли меҳнатини тантанали равишда нишонлаб, улар қилган самарали меҳнат натижаларидан хурсанд бўлиб турган мана шу кунларда Волга бўйи ўтмиши тарихининг аламли саҳифаларини эсга олмасдан ўтиб бўлмайди. Улуғ Октябрь революциясига қадар Самара губернаси саноатнинг ривожланиш даражаси жиҳатидан Россияда охирги ўринлардан бирида турар эди. Социалистик давлатчинг куч ва ғайрати, ишчи ва деҳқонларнинг фидокорона меҳнати билан бутун мамлакат сингари Қуйбишев области ҳам қолоқ аграр областдан қудратли индустриал-аграр областга айланди.

Қуйбишев области меҳнаткашлари айниқса ўтган беш йил ичида катта муваффақиятларга эришдилар. Область партия ташкилотининг, шунингдек совет органларининг катта ташкилотчилик ва сиёсий фаолияти, комсомол ташкилоти ва касаба союзларининг актив ишлаганлиги, социалистик мусобақа, омманинг меҳнатдаги ижодий активлиги шунга олиб келдики, натижада область саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми бўйича ва маҳсулотнинг кўпгина муҳим турларини ишлаб чиқариш бўйича беш йиллик планни муддатдан олдин, Улуғ Октябрь революциясининг 53 йиллиги арафасида бажарди.

Беш йил ичида саноат ишлаб чиқариши 65 процент ошди, саноат маҳсулотининг ўсиши бундан олдинги беш йилликдагидан ортиқроқ бўлди. Нефтни қайта ишловчи, нефть химияси ва химия саноати, машинасозлик, энергетика, транспорт корхоналарининг қувватларини янада ошириш йўлида катта ишлар қилинди.

Қишлоқ хўжалик ходимлари беш йиллик планни бажаришда катта муваффақиятларга эришдилар. Областда ҳар йили етиштирилаётган доннинг ўртача миқдори беш йил ичида бундан олдинги беш йилликдагига нисбатан 30,7 процент кўпайди.

(Охири тўртинчи бетда).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

3 июнда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг II пленуми бўлиб ўтди. Пленумда шаҳар ва район партия комитетларининг биринчи секретарлари қатнашдилар.

Пленум КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг «КПСС XXIV съезди қарорлари асосида бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини янада яхшилаш чоралари тўғрисида»ги докладини муҳокама қилди.

Докладни муҳокама қилишда Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. МУСАХОНОВ, Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. КАМОЛОВ, Андижон область партия комитетининг биринчи секретари Б. Р. РАҲИМОВ, Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари В. В. ОКУНСКИЙ, Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари С. Н. УСМОНОВ, Сирдарё область партия комитетининг иккинчи секретари И. И. ОБИДИН, Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари Қ. МУРТАЗОЕВ, Андижон машинасозлик заводининг доводчиси, механика цехи партия ташкилотининг секретари В. И. ТИМОХИН, Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Ф. Ш. ШАМСИДДИНОВ, Тошкент шаҳар Фрунзе район партия комитетининг биринчи секретари Т. И. АКИМОВА, Хоразм область партия комитетининг, биринчи секретари М. ХУДОЙБЕРГАНОВ, Наманган область партия комитетининг биринчи секретари А. А. ХЎЖАЕВ, Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. ҒАФУРЖОНОВ ўртоқлар қатнашдилар.

Пленум қатнашчилари самимий кутиб олган КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ И. В. КАПИТОНОВ пленумда нутқ сўзлади.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов якунловчи нутқ сўзлади.

Муҳокама этилган масала юзасидан пленум тегишли қарор қабул қилди.

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА БОШЛАНҒИЧ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ ЯНАДА ЯХШИЛАШ ЧОРАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг II пленумида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади

Ўртоқлар! Ҳозирги вақтда партиямиз, бутун совет халқи КПСС XXIV съезди тарихий қарорларининг қудратли таъсири остида яшамоқда. Съезд иқтисодий қурилишнинг, меҳнаткашлар моддий фаровонлиги ва маданий савиясини оширишнинг илмий жиҳатдан асосланган жуда катта программасини белгилаб берди. Бу программа бизнинг мамлакатимизда шу вақтгача бажарилган программаларнинг ҳаммасидан кўра, беқиёс мураккаб ва кенг программадир. У тараққиётимизнинг илгариги босқичларида фақат орзу қилиш мумкин бўлган юксак маррани белгилаб берди.

XXIV съезд, унинг қарорлари кадрларга, бутун партияга, барча меҳнаткашларга зўр ижодий ғайрат бахш этди. Л. И. Брежнев Грузиядаги юбилей тантаналарида сўзлаган нутқида образли қилиб айтганидек, шў ижодий ғайратдан тўла-тўкис фойдаланишимиз катта аҳамиятга эга: шундагина XXIV съезд туфайли вужудга келган куч ва ғайратнинг қудратли тўлқини бизнинг катта амалий ишлар ўзанига, коммунизм сари олиб борадиган ва биз қабул қилган планнинг бажарилишини таъминлайдиган кундалик ишлар маромига тез, моҳирлик билан ва дарҳол тушиб олишга имкон беради! Партия XXIV съездининг қарорлари — ҳаётга! Ҳозир партиянинг шиори мана шу. Партия олиб бораётган бутун ишнинг моҳияти мана шунда.

Шунинг учун ҳам коммунистик қурилишнинг мураккаброқ босқичига мувофиқ равишда умуман бутун партия, хусусан унинг барча ташкилотлари, ҳар бир бўғини олиб бораётган иш даражаси ҳам масъулиятли бўлиши ва янада юксакроқ поғонага кўтарилиши лозим. Шундай қилиниши кераклиги табиий ва қонунийдир.

Съезд белгилаб берган вазифаларни амалга оширишда бошланғич партия ташкилотларининг роли айниқса катта. Барча планларимизнинг тақдири, тўққизинчи беш йилликка мўлжалланган барча вазифаларни бажаришда қўлга киритиладиган ютуқлар бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятига ва активлигига, уларнинг оммадаги меҳнат ғайратига бошчилик қила билишига кўп жиҳатдан боғлиқ бўлади.

Ленин ибораси билан айтганда, бошланғич партия ташкилотлари партиянинг негизидир. Партиянинг бутун ҳаёти, муваффақиятлари ва камчиликлари бошланғич партия ташкилотларининг фаолиятида кўзгуда акс этгандек кўриниб ва сезилиб туради.

Ҳар бир коммунист партия сафига кирган кундан бошлаб, бошланғич партия ташкилоти билан бевосита боғланиб иш олиб боради. Мана шу бошланғич партия ташкилотининг ўзида у Уставда ўз зиммасига юклатилган бурч ва ҳуқуқларини амалга оширади, партия сиёсатини ва қарорларини турмушга татбиқ этишда иштирок қилади, ўқиб ўрганади, тажриба орттиради. сиёсий жиҳатдан ўсади, ғоявий жиҳатдан чиниқади. Партия ташкилоти коммунистнинг коллектив ва содиқ дўсти, билимдон маслаҳатчиси, тажрибали устози ва талабчан тарбиячисидир.

Бошланғич партия ташкилотлари партияни кенг омма билан боғлайди, партия сиёсатини бевосита ўтказади, партия Директиваларини бевосита ижро этади.

Бошланғич партия ташкилотлари одамларга, меҳнаткашлар оммасига, ишлаб чиқаришга ҳаммадан кўра яқинроқ туради. Партия ташкилотлари машиналар яратилаётган, пахта ва ғалла етиштирилаётган, металл эритилаётган ва олтин қазиб олинаётган, шаҳарлар ва индустрия гигантлари лойиҳаланаётган ва қурилаётган, транспорт магистраллари ва одам қўли билан яратилган дарёлар вужудга келтирилаётган жойларда, хуллас конкрет меҳнат жамиятнинг моддий ва маънавий бойлигига айлантирилаётган жойларда иш олиб борадилар.

Партиямиз марксизм-ленинизм таълимотига амал қилиб, ўзининг асосий, энг кўп сонли бўғинлари — бошланғич партия ташкилотлари тўғрисида ҳар доим алоҳида ғамхўрлик қилиб келди. Тўпланган тажрибани ва ўз тараққиётининг ҳар бир янги босқичида турган вазифаларни ҳисобга олиб, съезддан-съездгача бўлган давр ичида партия бошланғич ташкилотларнинг аҳамиятини ва ролини тобора юқори кўтараверди, уларнинг ҳуқуқларини, зиммаларидаги бурчларини ва фаолият доирасини тинимсиз кенгайтираверди.

Социалистик қурилишнинг дастлабки босқичида партия ячейкалари партиямизнинг асосий қуйи бўғинлари бўлиб хизмат қилди. Партия ячейкалари ўзларининг состави ва вазифалари жиҳатидан эски типдаги ячейкалар доирасидан чиқиб, кучайиб кетганларидан кейин партия уларни ўзгартириб, бошланғич партия ташкилотларига айлантирди.

Партия ўзининг бошланғич бўғинлари олдига қўйилаётган талаблар ошиб, уларнинг вазифалари мураккаблаша борган сари уларнинг ролини ва масъулиятини кучайтириш мақсадида бошланғич партия ташкилотларининг функцияларини муттасил кенгайтириб ва аниқ қилиб белгилаб берди, уларга тобора кўпроқ ишларни назорат қилиб туриш ҳуқуқини бериб қўйди.

КПСС XXIII съездининг тарихий қарорлари бошланғич партия ташкилотларининг ролини, активлигини ва жанговарлигини ошириш, уларнинг иш формаларини ва методларини такомиллаштириш учун жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Съезд ленинча ташкилий принципларга таяниб ва бу принципларни янги шароитга татбиқан ривожлантириб, аниқ ва равшан йўл-йўриқларни кўрсатиб берди, бу йўл-йўриқлар бошланғич партия ташкилотларини мустаҳкамлашни, партия ички демократиясини ривожлантиришни, партия турмушининг ленинча нормаларига риоя қилинишини, партия аъзоси деган номни ва унинг аҳамиятини оширишни таъминлади.

КПСС XXIII съездининг қарорлари муносабати билан Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг V пленуми республикамиздаги бошланғич партия ташкилотларининг ташкилотчилик ва сиёсий ишини кучайтириш чораларини кўриб чиқди.

Партиянинг XXIV съезди партиямизнинг бошланғич партия ташкилотлари роли ва аҳамиятини оширишга қаратилган ленинча йўлни изчиллик билан давом эттириб, муҳим қарорлар қабул қилди. КПСС қуйи бўғинларининг ҳуқуқларини янада кенгайтиришга ва уларнинг фаолиятини яхшилашга қаратилган бирмунча тузатишларни Уставга киритди. «Бошланғич партия ташкилотларининг корхоналар ва муассасалар ишига таъсирини бундан буён ҳам кучайтираверишимиз зарур» деб Марказий Комитетнинг ҳисобот докладида уқтириб ўтилди. Бошланғич партия ташкилотларининг иш формалари ва методлари замон руҳига, янги беш йиллик планнинг асосий вазифаларига мумкин қадар тўлиқроқ мос бўлиб тушувига эришмоқ керак.

Партия ташкилотларининг турли группалари ўзларига хос хусусиятларга эга бўлганликлари сабабли аввало, биз моддий ишлаб чиқаришнинг, аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатишнинг, фан ва маданиятнинг турли соҳаларида иш олиб бораётган бошланғич партия ташкилотларининг баъзи асосий вазифалари ва хусусиятларига тўхталиб ўтмоқчимиз.

I. ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ АСОСИЙ КУЧ-ҒАЙРАТИ МОДДИЙ БОЙЛИКЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА ҚАРАТИЛИШИ КЕРАК

Ўртоқлар! Партиянинг XXIV съезди халқ турмушининг моддий ва маданий даражасини анча юксалтиришни тўққизинчи беш йилликнинг асосий вазифаси қилиб қўйиб, шуни қайд қилиб ўтдики, бу мақсадга социалистик ишлаб чиқариш суръатларини тезлаштириш, унинг самарадорлигини ошириш, фан ва техника тараққиёти ҳамда меҳнат унумдорлигини ўстиришни тезлаштириш асосида эришилади.

Шу вазифага мувофиқ Ўзбекистонда саноат маҳсулоти ҳажмини 46—49 процент кўпайтириш мўлжалланмоқда. Электр энергетикаси, машинасозлик, химия ва газ саноати, рангли металлургия тез суръатлар билан ривожлантирилади. Енгил саноат ва озиқ-овқат саноатида ишлаб чиқаришни ўстириш суръатлари саккизинчи беш йилликдагига нисбатан икки баравардан зиёдроқ тезлаштирилади. Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларига капитал маблағ сарфлаш анча кўпайтирилади, транспорт ва алоқа кўпроқ ривожлантирилади.

Бу — республикада саноат ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг ўз миқёси ва мураккаблиги жиҳатидан жуда катта программадир. Барча партия, совет, хўжалик ташкилотларининг, барча кадрларимизнинг куч ва ғайрати мана шу вазифаларни муваффақиятли амалга оширишни таъминлашга қаратилиши лозим.

Ҳозирги кунда корхоналар ва қурилишларда 2910 та бошланғич партия ташкилоти ва 3149 та цех партия ташкилоти ишлаб турибди. Уларнинг сафларида 129 мингдан ошиқ коммунистлар бирлашган. Улар бақувват, жанговар, жипслашган партия коллективларидир. Улар республикамиз шонли ишчилар синфининг авангардидир. Улар ўзларининг юксак бурч ва масъулиятларини тўғри тушуниб, ишлаб чиқаришни юксалтиришга ҳар доим ҳал қилувчи таъсир ўтказиб келмоқдалар. Партия ташкилотлари коллективларда ижодий меҳнат қилиш ва ишлаб чиқаришни юксалтириш вазиятини ҳар доим ривожлантириб, уни қўллаб-қувватламоқдалар. техника тараққиётининг ташкилотчиси бўлмоқдалар, ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш учун курашни сидқидилдан уюштирмоқдалар, давлат планларининг ва олинган социалистик мажбуриятларнинг ошириб бажарилишини таъминламоқдалар.

«Ўзбекхиммаш» заводи, Олмалиқ кон-металлургия комбинати, Фарғона нефтни қайта ишлаш заводи, Самарқанддаги «Гелион» заводи, Бухородаги пахта тозалаш заводи, Андижон мой-жир комбинати, Тошкентдаги 159-, Фарғонадаги 8-қурилиш трестлари ва бошқа бир қанча корхоналар бошланғич партия ташкилотларининг фаолиятида диққатга сазовор ва ибрат олса бўладиган тажрибалар кўп.

Тошкент кабель заводининг бошланғич партия ташкилоти ўз коллективида самарали ташкилотчилик ва сиёсий ишларни олиб бормоқда. Шу бошланғич партия ташкилотининг ташаббуси билан корхонада ишлаб чиқаришни ва социал тараққиётни илмий равишда уюштиришнинг ягона комплекс программаси ишлаб чиқилди. Жаҳонда биринчи бўлиб, бу заводда бултур металлни тўхтовсиз қуйиб ва прокат қилиб берадиган механизациялаштирилган комплекс установка ишга туширилди. тоза мис катанкасини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Мана шу ва бошқа тадбирларни жорий қилиш натижасида бир йил-у тўрт ой ичида тўрт миллион сўмликдан кўпроқ иқтисодий самара олинди.

Завод коллективи мана шу ишлаб чиқариш муваффақиятларига кўп жиҳатдан яна шу туфайли ҳам эришдики, партия ташкилоти ўз ишида касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотларига маҳкам таянади, ишчиларни, инженер-техник ходимларни социалистик меҳнат интизомига қаттиқ риоя қилиш руҳида тарбиялаб келмоқда.

Корхоналарнинг партия ташкилотлари мамлакатдаги илғор коллективларнинг ташаббуси билан, янги беш йилликнинг биринчи йилининг топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун авж олиб кетган социалистик мусобақага ўзлари бошчилик қилмоқдалар.

Тошкентдаги Октябрь революцияси номли, электрон-техника, лок-бўёқ, заводларнинг, Бекобод металлургия заводи ва Бухоро пахта тозалаш заводи, Автомобиль йўллари қуриш ва ишлатиш министрлиги корхоналари коллективларининг ва бошқа коллективларнинг социалистик мажбуриятларини Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Марказий Комитети кўриб чиқиб маъқуллади.

Ўзбекистон саноатининг меҳнаткашлари съездга тайёргарлик туфайли меҳнат активлиги юксалганлиги натижасида ва съезд қарорларидан руҳланиб, янги беш йилликни муваффақият билан бошлаб юбордилар. Улар тўрт ойнинг ишлаб чиқариш программасини яхши кўрсаткичлар билан адо этдилар. Саноат маҳсулотини реализация қилиш плани 105,5 процент бажарилди. Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан турли моллар ишлаб чиқариш 15 процент, меҳнат унумдорлиги 11 процент ошди.

Ўзбекистоннинг социалистик индустрияни ривожлантиришдаги ютуқлари шак-шубҳасиз. Лекин бу ютуқлар олдида камчиликларни кўрмаслигимиз мумкин эмас. Янги, тағин ҳам мураккаброқ вазифалар муносабати билан саноат ишидаги натижаларни кўздан кечирар эканмиз, кўпгина корхоналарнинг, улардаги бошланғич партия ташкилотларининг фаолиятида жиддий камчиликлар борлигини кўрмаслигимиз мумкин эмас.

Шу корхоналардан баъзиларининг ишида қийинчиликлар бор, албатта. Лекин ҳал этилмаган проблемалар ва объектив сабаблар камчиликларни яшириш учун қалқон, парда бўлолмайди. Ишлаб чиқаришни ўстиришга тўсқинлик қилаётган, планни бажаришга халақит бераётган нуқсонларнинг ҳаммасини партия ташкилотлари, корхоналарнинг раҳбарлари аниқлаб министрликлар ва идоралар олдига принципиал равишда қўйишлари, етилган масалаларнинг бирма-бир ҳал қилинишига эришишлари лозим.

Республикада шундай корхоналар ҳам борки, уларда ишга тўсқинлик қиладиган ҳеч қандай проблема йўқ-у, аммо планлар бажарилмай қолмоқда, доим орқада судралиб келмоқдалар. Бунинг сабаби аввало шуки, партия ташкилотлари хўжасизликка, ишлаб чиқариш ва технология интизомининг бузилишига кўникиб қолганлар, ўз бурчини бажаришга бегамлик, парвосизлик билан қараётган, ижодий ташаббускорлик кўрсатмаётган цехлар, сменалар ва бўлинмаларнинг бошлиқлари билан тотув бўлиб яшаб келмоқдалар.

Фактлар шуни кўрсатиб турибдики, қолоқ корхоналарда бошланғич партия ташкилотларининг суст ишлаши одат тусига кириб қолган. Бундай коллективларда меҳнат ва ишлаб чиқариш интизоми бўшашиб кетган, кадрларнинг қўнимсизлиги жуда катта.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари планларни бажармаётган корхоналарнинг қолоқлигига нималар сабаб бўлаётганлигини тағин ҳам кўпроқ диққат ва эътибор билан кўриб чиқишлари керак. агар лозим бўлса уларни кадрлар билан мустаҳкамлашлари керак. Асосий фондлардан, ишлаб чиқаришнинг ички резервларидан самарали фойдаланиш, хўжалик юритишнинг иқтисодий методларини жорий қилиш учун партия ташкилотларининг, ҳар бир коммунистнинг, барча ишчилар ва инженер-техник ходимларнинг масъулиятини ошириш мутлақо зарур.

Халқ хўжалигининг миқёси беқиёс кенгайиб бораётган, фан ва техника тараққиёти суръатлари кескин равишда жадаллашиб кетган ҳозирги шароитда меҳнат унумдорлигини тўхтовсиз ошириш алоҳида аҳамиятга эга бўлиб қолмоқда. КПСС XXIV съезди белгилаб берган иқтисодий сиёсатнинг барча хилма-хил масалалари орасида меҳнат унумдорлигини ошириш проблемаси энг катта аҳамиятга эга. Ҳозирги беш йилликда саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришдаги жамики ўсишнинг 87-90 проценти меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан қўлга киритилиши керак.

Навоий химия комбинати, Тошкент трактор заводи, Андижон гидролиз заводи, Фарғонадаги фуранли бирикмалар заводи, Москва ва Алимкент пахта тозалаш заводлари ва бошқа кўпгина корхоналардаги бошланғич партия ташкилотлари меҳнат унумдорлигини ошириш борасида кейинги вақтларда анчагина иш қилдилар.

Бироқ кўпгина корхоналарда меҳнат унумдорлигини ошириш суръати паст. Ўтган беш йиллик мобайнида маҳсулот ишлаб чиқариш борасидаги жамики ўсишнинг фақат ярмисигина меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан қўлга киритилган эди.

Саноат қурилиш материаллари министрлиги, Енгил саноат министрлиги, Озиқ-овқат саноати министрлиги корхоналарида мана шу муҳим кўрсаткич бўлган меҳнат унумдорлигини ошириш айниқса ёмон аҳволга тушиб қолди. Саноатнинг мана шу тармоқларида ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиши асосан ишловчилар сонини кўпайтириш йўли билан қўлга киритилди. Ойлик ўртача иш ҳақининг ўсишини меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатларидан илдамлаштириб юбораётган корхоналар ҳам оз эмас. Шуниси қизиқки, бу ғайри табиий аҳволга кўпгина бошланғич партия ташкилотлари, район ва шаҳар партия комитетлари кўпинча эътибор бермайдилар.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистоннинг иқтисодий имкониятлари жуда катта. Шу сабабли бутун халқ хўжалигининг самарадорлигини бундан буён янада ошириш амалдаги ишлаб чиқариш фондларидан қандай фойдаланишга кўп жиҳатдан боғлиқдир. Аммо бир қанча тармоқларда мана шу ишлаб чиқариш фондларидан фойдаланиш ҳали ҳам қониқарсиз бўлиб қолмоқда. Ишлаб турган қувватлардан ёмон фойдаланилганлиги ва янги қувватлар ўз вақтида ишга туширилмаганлиги натижасида бултур Озиқ-овқат саноати министрлиги корхоналарининг ўзидагина бир неча ўн миллион сўмлик маҳсулот кам олинди. Тошкент экскаватор заводида, Наманган электр техника заводида, «Таштекстильмаш», «Ўзбекхлопкомаш» ва бошқа бир қанча корхоналарда ишлаб чиқариш фондларидан тузик фойдаланилмаяпти. Смена коэффициентининг пастлиги ишлаб чиқариш фондларидан самарали фойдаланишга тўсқинлик қилаётган сабабларнинг бири бўлиб турибди. Бу коэффициент, масалан, экскаватор заводида 0,7, «Таштекстильмаш» заводида 0,94 ни ташкил этади. «Нормаль» заводида ишлаб чиқариш қувватларининг фақат ярмисидан фойдаланилмоқда. Иш унуми юксак станоклар, машиналар ва бутун-бутун агрегатлар анча вақт бекор туриб қолаётган корхоналар оз эмас. Шу важдан ҳам биз жуда кўп нарса йўқотмоқдамиз.

(Давоми иккинчи бетда).

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади

(Боши биринчи бетда).

Экономикани янада ривожлантириш борасида КПСС XXIV съезди белгилаб берган чоралар бошланғич партия ташкилотлари олдига бир қанча муҳим ва масъулиятли вазифаларни қўяди. Бунда аввало шуни айтиш керакки, ишлаб чиқариш суръатларини оширмоқ ва маҳсулот сифатини яхшиламоқ учун янги қувватларни ишга солиш ва ишловчилар сонини кўпайтириш билангина чекланиб қолмасдан балки мавжуд ишлаб чиқариш майдонларидан рационал фойдаланишга, ҳозирги замон фани ва техникасининг муваффақиятларини жорий қилишга, хом ашё материаллар, ёқилғи ва электр энергияни тежашга, меҳнат унумдорлигини тўхтовсиз ўстиришга тобора кўпроқ аҳамият бериш керак.

Коммунистларнинг, барча ишлаб чиқариш коллективларининг асосий диққат эътиборини мана шу мақсадларга эришишга қаратиш зарур. Бошланғич партия ташкилотлари ускуналардан тағин ҳам тўлиқроқ фойдаланишни таъминлайдиган барча чора ва тадбирларни ишлаб чиқиб, амалга оширишлари лозим. Ҳар бир агрегат ва станок, ҳар бир ускуна яхши созланган бўлишини, аниқ, унумли ишлашини, иш билан тўла равишда таъминланишини тинимсиз контроль қилиб туриш керак.

Бошланғич партия ташкилотлари ишининг яна бир муҳим жиҳати бор, у ҳам бўлса меҳнат ресурсларидан тағин ҳам рационалроқ фойдаланиш, биринчи галда қўл меҳнатини ва оғир жисмоний меҳнатни қисқартириш йўли билан меҳнатнинг сарфланишини камайтириш масаласидир.

Ҳар бир корхонада, айниқса кўмакчи участкаларда ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаштириш имкониятларининг ҳаммасини аниқлаб олиш, фан-техникани тараққий эттиришнинг асосли планларини қисқа муддат ичида, жадаллик билан ишлаб чиқишни, эскириб қолган ускуналарни алмаштиришни, қўл меҳнатини энг кўп даражада механизациялашни, техника жиҳатидан асосланган иш нормаларини жорий қилишни шу планга киритиш керак. Хўжалик раҳбарларининг ҳисоботларини партия йиғилишларида, парткомлар ва бюроларнинг мажлисларида мунтазам равишда тинглаб туриш, ишлаб чиқилган планларни амалга ошириш учун хўжалик раҳбарларининг масъулиятини бутун чоралар билан ошириш зарур.

Чиқарилаётган маҳсулотнинг сифатини ошириш масалалари ҳар доим партия ташкилотларининг диққат марказида туриши лозим.

Шаҳар ва район партия комитетлари техника тараққиётининг ва коллективларни социал ривожлантиришнинг комплекс планларини тузишда, корхоналарнинг ишлаб чиқариш фаолиятига доир энг муҳим масалаларга бағишланган илмий-амалий конференциялар, касблар бўйича конкурслар, энг яхши слесарь, токар, электрпайвандчи, оператор деган номни олишга, рационализаторлик ишларини яхши ташкил этишга бағишланган конкурслар, ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш, резервларини ва бошқа тадбирларни аниқлаб олиш кўрикларини ўтказишда бошланғич партия ташкилотларининг ташаббусини ҳар томонлама қўллаб-қувватлашлари керак. Кадрларнинг иқтисодий билимларини, малакасини оширишга, ёндош ихтисосларни ўзлаштириб олишларига ҳам кўпроқ эътибор бериш зарур.

Экономикани ривожлантириш ва халқ фаровонлигини ошириш вазифаларини ҳал этишда капитал қурилиш катта роль ўйнайди.

Ўтган беш йиллик давомида республиканинг қурилиш ва монтажчи ташкилотлари бундач олдинги бутун 15 йил ичида ўзлаштирилган катта маблағга тенг келадиган миқдордаги маблағларни ўзлаштирдилар. Шу вақт ичида саҳни 26 миллион квадрат метрли уй-жой бинолари, юзга яқин йирик саноат корхоналари ва цехлари фойдаланишга топширилди. Саноатнинг асосий фондлари 1.6 баравар кўпайди.

Бундан аввалги беш йиллик каби тўққизинчи беш йиллик ҳам янги, лекин миқёс жиҳатидан тағин ҳам каттароқ янги қурилишлар беш йиллиги бўлади. Давлат ва кооператив йўли билан қарийб 20 миллиард сўм ёки ўтган беш йилликда ўзлаштирилганига қараганда 8 миллиард сўмдан кўпроқ капитал маблағ сарфланади.

Кенг қурилиш программасини амалга оширишнинг муваффақияти бошланғич партия ташкилотларининг қурилиш ва монтажчи трестлар коллективларини, бошқармаларни, участкаларини, механизациялашган кўчма колонналар коллективларини жипслаштиришга ва тарбиялашга, уларнинг меҳнатини ташкил этишга, техника ва материаллардан фойдаланишга қанчалик таъсир ўтказишларига кўп жиҳатдан боғлиқ бўлади.

Капитал қурилишга партиявий раҳбарликни яхшилаш биринчи даражадаги аҳамиятли иш бўлиб қолиши лозим. Қурилишлардаги айрим бошланғич партия ташкилотлари суст ишлаётганликларига, меҳнат ва моддий-техника ресурсларидан ёмон фойдаланиш фактларига, қурилиш ишларининг сифати пастлигига, ишлаб чиқариш ва маданий-маиший объектларни ишга тушириш муддатларининг кечикиб қолишига нисбатан ҳеч қандай чора кўрмаётганликлари ҳаммамизга маълум.

Давлат планларини бажариш, қурилиш қимматини камайтириш ва сифатини яхшилаш учун кураш олиб бориш — қурилиш трестлари ва бошқармаларидаги партия ташкилотлари фаолиятининг асосий мазмуни бўлиб қолиши лозим. Бу партия ташкилотлари коллективларнинг куч ва ғайратини қурилиш муддатларини қисқартиришга, илгари бошлаб қўйилган қурилишларни битказишга, қурилиш машиналари ва механизмларидан самарали фойдаланишга қаратишлари, корхоналарни реконструкция қилишга ва ишлаб чиқаришни модернизациялашга диққат ва эътиборни кучайтиришлари лозим. Корхона билан заказчи, пудратчи ва субпудратчи партия ташкилотларининг қўшма партия йиғилишларини, партия комитети бюроларининг қўшма мажлисларини ўтказиш сингари яхши натижалар берган иш формаларидан кенгроқ фойдаланиш зарур. Ишга тушириладиган муҳим объектлар қурилишида вақтинча партия группаларини, бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг советларини тузиш яхши натижа бермоқда.

Иқтисодий ривожланишнинг ҳозирги босқичида ишлаб чиқариш жараёнига хизмат кўрсатувчи тармоқларнинг, айниқса транспорт ва алоқанинг роли ошиб бораётганлигини КПСС XXIV съезди қайд қилиб ўтди. Шуни назарда тутиб транспорт корхоналарининг бошланғич партия ташкилотлари халқ хўжалигининг ва аҳолининг транспортга нисбатан ўсиб бораётган талаб ва эҳтиёжларини тағин ҳам тўла-тўкис қондиришга, транспорт ҳаракат хавфсизлигини таъминлашга ва пассажирларга хизмат кўрсатиш маданиятини оширишга доир конкрет тадбирларни ишлаб чиқиб, изчиллик билан амалга оширишлари, транспортнинг унумсиз бекор туриб қолишини мумкин қадар камайтиришга, юк ва пассажир ташиш таннархини пасайтиришга эришишлари лозим. Алоқа корхоналарининг коммунистлари меҳнаткашлар коллективининг куч ва ғайратини ишлаб турган техника воситаларидан фойдаланишни яхшилашга, почта, телеграф, телефон станцияларининг ишида оперативликни ва маданиятни оширишга, уларни пухта ишлайдиган қилишга қаратишлари зарур.

Ўртоқлар! Бутун экономикани юксалтириш, совет кишиларининг фаровонлигини ошириш суръатлари қишлоқ хўжалигининг муваффақиятли ривожлантирилишига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Ишлаб чиқаришнинг бу тармоғи энг мураккаб ва қийин тармоқдир. Шунинг учун ҳам катта муваффақиятларни қўлга киритишни таъминлаётган партиянинг ишидан, қишлоқ меҳнаткашларининг бу борада куч ва ғайрат сарфлаётганлигидан аҳоли кўпроқ мамнун бўлади.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда Ўзбекистонда ҳам бир мунча ижобий силжишлар рўй берди. Пахтачиликда айниқса катта муваффақиятларга эришилди. Беш йил ичида республика Ватанга 20 миллион 670 минг тонна пахта бериб, планни 1.2 миллион тонна ошириб бажарди. Пахтанинг ҳосилдорлиги бултур гектар бошига 26 центнердан ошиб кетди.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдаги муваффақиятларимиз қишлоқда олиб борилаётган бутун партиявий ишлар юксак даражага кўтарилганлиги, колхозлар ва совхозлардаги бошланғич партия ташкилотларининг фаолияти яхшиланганлиги туфайли қўлга киритилди, деб айтишга ҳақлимиз.

КПСС XXIV съезди қишлоқ партия ташкилотлари олдига янги, тағин ҳам мураккаб ва масъулиятли вазифалар қўйди.

Тўққизинчи беш йилликда Ўзбекистон деҳқонлари пахта етиштиришни анча кўпайтириб, унинг ялпи ҳосилини 1975 йилда беш миллион тоннага етказишлари лозим. Бинобарин, саккизинчи беш йилликда ўртача ҳисобда ҳар йили бериб турилган пахтага нисбатан янги беш йилликда йилига 866 минг тонна кўп пахта беришимиз лозим.

Пахта — жуда катта бойлик. Пахта — саноат учун жуда қимматли хом ашё ва аҳоли учун газлама. Пахта — Ўзбекистон меҳнаткашларининг Совет Иттифоқидаги барча халқлар билан дўстлигининг моддий ифодасидир. Пахта — социалистик мамлакатлар билан халқаро алоқаларимизни, иқтисодий ва сиёсий ҳамдўстлигимизни мустаҳкамлаш манбаидир.

Шу сабабли пахтачиликни бутун чоралар билан ривожлантириш, пахта етиштиришни ҳамиша кўпайтириш Ўзбекистон Коммунистик партиясининг бош йўли республикадаги барча меҳнаткашларнинг интернационал бурчи ва шарафли иши деб ҳар доим айтиб келдик ва буни ҳозир ҳам такрорламоқдамиз.

Ўзбекистон пахтакорларининг, барча қишлоқ партия ташкилотларининг олдида турган энг муҳим вазифа шуки, улар ўтган йилнинг муваффақиятларини мустаҳкамлашлари, бултурги рекордни такрорлашлари лозим.

Республикада пахта етиштиришни кўпайтириш билан бир қаторда дон, айниқса шоли етиштириш, шунингдек сабзавот, полиз маҳсулотлари, мева ва узум, пилла етиштириш ҳам кескин равишда кўпайтирилиши лозим. Етиштирилаётган гўштни бир ярим баравар, сутни 1,6 баравар, тухумни 1,7 баравар, балиқни 2 баравар кўпайтиришимиз керак.

Бу программани амалга ошириш колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришининг самарадорлигини бутун чоралар билан юксалтиришни, ер, сув ва моддий-техникавий ресурслардан, мавжуд барча резервлардан тағин ҳам тўлиқроқ фойдаланишни талаб қилади. Шуни назарда тутиш керакки, қишлоқ хўжалик маҳсулотини етиштириш асосан меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан кўпайтирилиши лозим.

Район ва область партия комитетларининг энг биринчи бурчи ва вазифаси шуки, улар қишлоқ партия ташкилотларининг кучи ва ғайратини мана шу вазифаларни ҳал этишга қаратишлари лозим.

Қишлоқ хўжалигини юксалтириш учун курашда колхоз ва совхоз бошланғич партия ташкилотлари ўсиб мустаҳкамланди, уларнинг обрўйи ошди, ҳозирги замон қишлоқ турмушининг ҳамма жиҳатларига улар ўтказаётган таъсир кучайди. Ҳозирги вақтда колхоз ва совхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари сафида 147 мингдан зиёдроқ ёки бундан беш йил аввалгидагига қараганда 27 минг кўп коммунист бор. Бошланғич партия ташкилотларининг кўплари деҳқончилик маданиятини оширишга, пахтанинг ва бошқа экинларнинг ҳосилдорлигини кўпайтиришга, комплекс механизацияни жорий қилишга, чорва туёғини кўпайтиришга ва унинг маҳсулдорлигини оширишга қаратилган ташкилотчилик ва сиёсий ишларнинг ҳамма воситаларини ишга солиб, фойдаланиб, моҳирлик билан актив таъсир ўтказмоқдалар.

Колхозлар ва совхозларнинг партия ташкилотлари ўзларининг юксак бурчларини яхши тушуниб пахтачилик билан муттасил шуғулланмоқдалар, пахтачиликни янада ривожлантиришнинг туб масалаларини мунтазам ва планли равишда кўриб чиқиб, ҳал қилмоқдалар. Бизда пахтачиликка катта меҳр-муҳаббат қўйилганлигининг, пахтакорлик касби фахрли касб бўлиб қолганлигининг, пахтакор деган ном мағрур янграганлигининг боиси ҳам бу борада қишлоқ партия ташкилотларининг ғоят катта иш қилганлигидадир.

Масалан, Хоразм областининг Боғот районидаги Нариманов номли колхоз бошланғич партия ташкилоти омманинг жанговар ташкилотчиси ва тарбиячиси бўлиб иш олиб бормоқда. У экономикани чуқур билади, одамларга ҳар доим ғамхўрлик қилади. Шу туфайли хўжалик юксак ишлаб чиқариш кўрсаткичларига эришмоқда. Колхоз барча қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш ва тайёрлашнинг беш йиллик планини муваффақиятли бажарди. Пахтанинг ҳосилдорлиги гектар бошига қарийб 43 центнерга етиб қолди. Давлатга пландан ташқари 7 минг 500 тонна пахта сотилди. Колхозчилар КПСС XXIV съездининг қарорларини ишчанлик билан муҳокама қилишди, қўшимча резервларни топиб беришди, пахта етиштириш беш йиллик планини тўрт йил ичида бажаришга қарор қилишди.

Бошқа қишлоқ партия ташкилотлари ҳам беш йилликни тўрт йилда бажариш учун ватанпарварлик ҳаракатини авж олдириб юбордилар. Сирдарё районидаги «Ленинград», Оққўрғон районидаги Свердлов номли колхоз, Калинин районидаги «Ленин йўли» колхози ва бошқа бир қанча хўжаликлар ўзларининг қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш беш йиллик планларини яқинда қайта кўриб чиқиб, бу планларни муддатидан олдин бажариш тўғрисида оширилган социалистик мажбуриятлар олишди.

Денов районидаги «Ҳазорбоғ» совхози, Оққўрғон районидаги «Ўзбекистон ССР 5 йиллиги» совхози, Амударё районидаги М. Горький номли совхоз, Поп районидаги Ленин номли колхоз, Термиз районидаги «Қизил Октябрь» колхози, Янгиариқ районидаги Охунбобоев номли колхоз, Жиззах районидаги «Москва» колхози ва бошқа кўпгина хўжаликларнинг партия ташкилотлари диққатга сазовор ва маъқуллашга арзийдиган ишлар қилдилар.

Мана шундай ташаббускор, ишчан ва матонатли қишлоқ партия ташкилотлари қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини юксалтиришга таъсир ўтказмоқдалар, бундай партия ташкилотлари тобора кўпаймоқда. Ҳар бир областда бундай партия ташкилотлари оз эмас, бундай партия ташкилотлари ҳар бир районда бор. Область ва район партия комитетлари уларнинг фаолиятига диққат билан назар солишлари уларнинг тажрибаларини ҳар томонлама ўрганиб, кенг ёйишлари керак. Шундай қилишнинг аҳамияти жуда катта, чунки актив таъсир ўтказаётган партия ташкилотлари билан бир қаторда иши сусайиб кетган, муҳим ишлаб чиқариш проблемаларидан четда қолаётган партия ташкилотлари ҳам оз эмас.

Республикада умуман пахтачилик юксалган бўлса ҳам, аммо пахтадан кам ҳосил олаётган, давлат планларини бажармаётган хўжаликлар бор. 1149 колхоз ва совхоздан 80 хўжалик, ҳатто ғоят қулай бўлган бултурги йилда ҳам пахта етиштириш планини бажармади. 500 дан кўпроқ колхоз ва совхоз республикадаги ўртача ҳосилдорлик даражасидан кам ҳосил олди. 130 хўжалик эса гектар бошидан 20 центнерга етар-етмас ҳосил олди. Пахта ҳосилининг пастлиги агротехника қоидалари бузилганлигининг, дала ишлари ўз вақтида ва сифатли ўтказилмаётганлигининг, машиналар, ўғитлар, сув ресурсларидан, фан ютуқлари ва илғор тажрибадан самарасиз фойдаланилаётганлигининг натижасидир. Шу колхозлар ва совхозларда пахта ҳосилдорлигини ошириб, республикада эришилган ўртача даражага етказишнинг ўзи пахта етиштиришни кўпайтиришнинг катта резервидир.

Илғор фан ва техникани жорий қилиш пахтачиликни янада юксалтириш учун катта аҳамиятга эга. Кўп хўжаликлар бу ишга зўр аҳамият бермоқдалар. Улар қишлоқ хўжалик ишларининг ҳаммасини механизациялаштирмоқдалар, химиявий воситалардан рационал фойдаланмоқдалар, ерларнинг ирригация-мелиорация ҳолатини яхшиламоқдалар ва шу туфайли суғориладиган ерларнинг ҳар гектаридан юксак даражада самарали фойдаланишга, меҳнат унумдорлигини оширишга, маҳсулот таннархини пасайтиришга эришмоқдалар. Бундай колхозлар ва совхозларнинг экономикаси тобора мустаҳкамланмоқда. Улар обод поселкалар қурмоқдалар, қишлоқ меҳнатчилари турмушининг моддий ва маданий даражасини кўтармоқдалар.

Лекин ҳамма жойда ҳам иш шундай эмас. Бултур 346 колхоз ва совхозда йиғим-терим ишларини механизациялаш даражаси 20 процентдан ортмади. Бунинг сабаби шуки, мана шундай хўжаликларнинг бошланғич партия ташкилотлари механизацияга қарши кайфиятлар билан кураш олиб боришда қатъий принципиал йўл тутмаётирлар, пахтани машинада териб олиш планини барбод қилаётганларни тўғри йўлга солмаяптилар.

Масалан, Хўжаобод районидаги «Правда» колхозида 1968 йилда ҳосилнинг 26 проценти, 1969 йилда 20 проценти машиналарда териб олинган бўлса, бултур пахта териш машиналарининг 12 таси ишлатилмай, бир чеккага чиқариб қўйилди, натижада машиналарда териб олинган пахтанинг салмоғи атиги 7 процент бўлди, холос. Колхоз партия ташкилоти, унинг партия комитети бундай нотўғри аҳволга бегамлик ва парвосизлик билан қарадилар. Икки йил ичида партком ҳатто бу масалани коммунистлар муҳокамасига олиб чиқишни ҳам лозим топмади. Агар партия ташкилоти пахтани машинада теришга бундай эътиборсизлик билан қарашга йўл қўйиб бўлмаслигига бригадирларнинг, механизаторларнинг, колхоз раҳбарларининг диққат ва эътиборини жалб қилганида эҳтимолки, пахтани машинада териш планининг бунчалик барбод қилинишига йўл қўйилмаган бўлур эди.

Партия ташкилотларининг механизацияга қаршилик кайфиятларига мана шундай принципсизлик билан қараётганликларини кўрсатувчи фактлар оз эмас. Худди шу районнинг ўзидаги бошқа бешта хўжаликдаги ишларнинг аҳволи «Правда» колхозидаги ишларнинг аҳволидан қолишмайди. Наманган районида бултур 17 колхоз ҳосилининг икки процентдан 10 процентгача бўлган қисминигина машиналарда териб олди. Уйчи, Учқўрғон, Андижон, Балиқчи Ленинград, Пастдарғом, Свердлов ва республиканинг бошқа бир қанча районларида пахтани машиналарда териб олиш салмоғи паст.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети район ва область партия комитетлари бу аҳволдан тегишли хулосалар чиқариб оладилар, комплекс механизацияни жорий қилмоқ учун партия ташкилотларига нисбатан талабчанликни оширадилар, деб ишонади. Машинада терилган пахтанинг салмоғини кўпайтириш колхоз ва совхозларнинг пахтачиликда меҳнат унумдорлигини оширишларига, пахтанинг таннархини пасайтиришларига, шаҳар аҳолисини, студентларни ва ўқувчиларни пахта теришга тортишни аста-секин камайтиришларига, кейинроқ бориб эса бутунлай тўхтатишларига имкон беради.

Ўртоқлар! Халқ турмушининг моддий даражасини анча юксалтиришни таъминлаш жамоат чорвачилигини янада ривожлантириш билан узвий равишда боғланган ишдир. Аҳолини қимматли озиқ-овқат маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлаб турмоқ учун сут, гўшт ва тухум етиштиришни муттасил кўпайтираверш керак.

Ҳар бир сигирдан соғиб олинаётган сутни кўпайтириш, чорва молларни боқиб семиртириш, чорвани урчитиб кўпайтириш борасида республиканинг кўпгина хўжаликлари юқори кўрсаткичларга эришдилар. Чунончи 4-«Чиноз» совхозида ҳар бир сигирдан йилига ўрта ҳисобда 3970 килограмм сут соғиб олинмоқда. Гўштга топширилаётган ҳар бир қорамолнинг ўртача вазни 460 килограммни ташкил этади. «Малик», «Сурхон» совхозлари, Тошкент областидаги «Политотдел», «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги», «Правда» колхозлари, Фарғона областидаги «Оқ олтин» колхози ва бошқа хўжаликлар ҳар бир сигирдан кўп миқдорда сут соғиб олаётганликлари билан шуҳрат топдилар. Энг яхши чўпонлар ҳар юз совлиқдан 170-180 га етказиб ва ҳатто 200 тадан қўзи олмоқдалар.

Колхозлар ва совхозларда моҳир бузоқ боқарлар, чўчқабоқарлар, паррандабоқарлар ва чорвачиликнинг бошқа усталари тобора кўпаймоқда. Улар эришган муваффақиятлар, кўп йиллик практика шуни яққол кўрсатиб турибдики, бизнинг шароитимизда ҳам чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни анча кўпайтириш, молларнинг тарозиси босадиган бўлиб, яхши семиришига ва сигирлардан кўплаб сут соғиб олинишига эришиш мумкин.

Лекин кўпгина хўжаликларда чорвачилик жуда ибтидоий усулда олиб борилмоқда. Бир қанча хўжаликларнинг раҳбарлари ва бошланғич партия ташкилотлари бу муҳим соҳага иккинчи даражали иш, деб қараб, чорвачиликка етарли эътибор бермаётирлар.

Ахир, ўтган беш йиллик мобайнида деярли барча областлардаги колхоз ва совхозларда қўйлар ва эчкилар туёғи камайиб кетганлигига чидаб туриш мумкинми. Хусусан чорва моллар туёғи Бухоро областида кескин даражада камайиб кетди. Қашқадарё ва Хоразм областларининг хўжаликларида эса қорамоллар, шу жумладан сигирлар камайиб кетди.

Кўпгина қишлоқ партия ташкилотлари чорвачиликни юксалтириш проблемасини ҳал қилишга юзаки қарамоқдалар. Одатда колхоз ва совхозларнинг партия комитетлари партия йиғилишлари ва мажлисларида кўкламда чорва моллардан насл олиш кампанияси, ёзда ва кузда эса ем-хашак тайёрлаш масаласи, қишда эса чорва қишловининг бориши тўғрисидаги масалани қараб чиқадилар. Бу масалалар ҳар йили кун тартибига қўйилаверади, лекин аҳвол ўзгармай қолаверади.

Партия ташкилотлари молни нобуд бўлишдан ва қаровсиз қолишдан қутқариш учун шошилинч чоралар билан кифояланиб қолиб, мустаҳкам ем-хашак базаси яратиш, чорвачилик фермаларини механизациялаш, уларни кадрлар билан мустаҳкамлаш сингари муҳим проблемаларга эътибор бермай қўядилар.

Бундай аҳволга эндиликда тоқат қилиб бўлмайди. Биз чорвачиликдаги қолоқликни тезда тугатишимиз керак. Бунинг учун катта-катта резервларимиз ва имкониятларимиз бор. Яқинда республика кенгаши бўлиб, унда чорвачиликни юксалтириш проблемалари ҳар тарафлама муҳокама қилинди. Ана шу кенгаш шундай резерв ва имкониятлар борлигини яққол кўрсатди. Энди партия ташкилотларининг ва қишлоқдаги барча меҳнаткашларнинг куч-ғайратини шу кенгашнинг тавсияларини амалда бажаришга қаратиш катта аҳамиятга эгадир. Шунга эришиш керакки, чорвачилик пахтачилик билан бир қаторда планли ривожлансин ва фойда келтирадиган тармоқ бўлсин.

Колхоз ва совхозларнинг партия ташкилотлари қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини ривожлантириш масалаларини ҳамиша диққат марказида тутишлари керак. Экин майдонларини кенгайтириш ва алмашлаб экишни жорий этиш, далаларнинг ҳосилдорлигини ва деҳқончилик маданиятини ошириш, суғориладиган ердан, техникадан, ўғитдан ва сув ресурсларидан самарали фойдаланиш, моллар туёғини кўпайтириб унинг маҳсулдорлигини ошириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, шу маҳсулотларнинг таннархини камайтириш — мана шу масалаларнинг ҳаммаси билан қишлоқ партия ташкилотлари шуғулланишлари, қишлоқдаги барча меҳнаткашларнинг асосий куч-ғайратини шу ишларга қаратишлари зарур.

Биз янги ерларни ўзлаштириш, ирригация ва мелиорацияни ривожлантириш соҳасида анчагина иш қилишимиз керак. Республикада беш йиллик мобайнида 465 минг гектар қўриқ ер ўзлаштирилиши, 600 минг гектар майдоннинг мелиоратив аҳволи яхшиланиши, илгаридан ҳайдаб келинган ерларни сув билан таъминлаш яхшиланиши керак, мавжуд суғориш системаларини техника жиҳатидан реконструкция қилишни асосан тамомлаш зарур.

Бу йил сув ресурсларининг камчил бўлганлиги учун сув хўжалиги ва сув хўжалиги қурилиши масаласи алоҳида аҳамиятга эгадир. Бир қанча областларда ғўзани ва бошқа экинларни суғоришда аҳвол анча жиддийлашиб қолди.

Область ва район суғориш системалари бошқармаларининг, барча сув хўжалик эксплуатация ташкилотларининг бошланғич партия ташкилотларини янги сув манбаларини қидириб топиш соҳасидаги, бетон ётқизилмаган каналларда сувнинг шимилиб кетиб, нобуд бўлишини камайтириш соҳасидаги катта ишларга бошчилик қилишлари, оқар сувдан тўла-тўкис ва тежаб-тергаб фойдаланиш учун курашни кучайтиришлари керак. Шу билан бирга эртаги куннинг вазифаларини кўра билиш, сув хўжалиги қурилиши перспектив проблемаларини моҳирлик билан ҳал қилиш зарур. Ҳамма шуни яхши билиб олиши керакки, қишлоқ хўжалигининг истиқболи ирригация ва мелиорацияни кенг ривожлантиришга боғлиқдир.

Моддий ишлаб чиқариш доирасидаги партия ташкилотлари коммунизм учун курашнинг олдинги марраси турибдилар. Бинобарин область, шаҳар, район партия комитетлари моддий ишлаб чиқаришга ғоят зўр эътибор беришлари керак.

Партия комитетлари саноат, қурилиш, корхоналари, транспорт, алоқа, колхозлар, совхозлар, сув хўжалиги ташкилотларидаги бошланғич партия ташкилотларига раҳбарлик практикасини муттасил такомиллаштиришлари, уларнинг фаолиятини яхшилашга қаратилган таъсирли тадбирларни ишлаб чиқишлари, улар қабул қилган қарорларнинг бажарилишини қаттиқ контрол қилишлари керак. Ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш учун курашда партия ташкилотларининг ташаббусини ҳамиша ривожлантириш, ижобий тажрибаларни, пешқадам коллективлар ва новаторлар эришган муваффақиятларни умумлаштириш ва кенг оммалаштириш зарур. Ҳар бир ишлаб чиқариш участкаси, ҳар бир коллектив янги беш йилликда ўз олдида турган вазифаларни муваффақиятли уддалаши керак. Буни таъминлаш партия ташкилотларининг бурчидир.

II. МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ ТУРМУШ ФАРОВОНЛИГИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА ДОИМО ҒАМХЎРЛИК ҚИЛАЙЛИК

Ўртоқлар! Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, жамиятнинг бевосита ишлаб чиқарувчи кучи сифатида фаннинг ролини ҳар тарафлама ошириш ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширишнинг асосий шартларидан биридир.

Кейинги йилларда илмий тадқиқот институтлари, лойиҳа муассасалари, конструкторлик бюроларнинг коллективлари партия ташкилотларининг раҳбарлигида саноат корхоналари ходимлари, колхозлар ва совхозлар билан ҳамкорликда катта амалий аҳамиятга эга бўлган бир қанча ишларни бажардилар. Улар юксак даражада самарали техника намуналарини вужудга келтирдилар, прогрессив технология процессларини ишлаб чиқдилар, пахтанинг вилтга чидамли янги навларини яратдилар, молларнинг анча сермаҳсул наслини вужудга келтирдилар.

Шу билан бирга айрим илмий-тадқиқот ва конструкторлик ташкилотлари олимларнинг бутун кучини фан-техника тараққиётининг энг муҳим ва истиқболли соҳаларга қаратмаётирлар. Жумладан, саноат ва қишлоқ хўжалигидаги ёрдамчи жараёнларни механизациялаш ва автоматлаштиришга кам эътибор берилмоқда. Кўпгина илмий коллективлар тугалланган тадқиқотларни амалга оширишда лозим даражада сабот кўрсатмаётирлар. Жами илмий тадқиқот ишларининг кўпи билан 20 проценти ишлаб чиқаришга жорий қилинмоқда.

Халқ хўжалигининг бевосита эҳтиёжларига алоқадор бўлмаган ишлар билан шуғулланаётган, ўз кучларини беҳуда сарфлаётган илмий ходимлар ҳали ҳам бор. Илмий-тадқиқот муассасаларининг партия ташкилотлари эса ишга ана шундай муносабатда бўлиш ҳолларига муросасозлик қилмоқдалар.

Лойиҳа ташкилотлари ишида катта камчиликлар бор. Улар тузиб бераётган саноат ва граждан объектларининг лойиҳалари ҳамиша ҳам замонавий талабларга мос келаётир деб бўлмайди.

Илмий тадқиқот институтлари ва лойиҳа-конструкторлик бюроларининг бошланғич партия ташкилотлари коммунистлар, барча олимлар, инженер-техник ходимларнинг бутун диққат-эътиборини энг муҳим, етилган проблемаларни ишлаб чиқишга, фан-техника тараққиётининг амалий ютуқларини халқ хўжалигига жорий қилишга қаратишлари керак. Улар илмий иш учун кадрларга талабчанликни оширишлари, ҳар бир илмий коллективда дадил изланиш, ижодий активлик, ўзаро талабчанлик вазиятини вужудга келтиришлари лозим. Бунинг учун маъмурият фаолиятини контрол қилиш ҳуқуқидан тўлиқроқ фойдаланиш зарур.

Партиямиз фаолиятида унинг: «Ҳамма нарса инсон учун, инсоннинг бахт саодати учун» деган олижаноб шиорда ифодаланган ва партия программасига ёзиб қўйилган мақсади ҳамиша биринчи ўринда туради. Халқнинг турмуш даражасини анча оширишни таъминлайдиган тадбирларнинг катта системасини ишлаб чиққан КПСС XXIV съезди ҳужжатларида партиянинг бу мақсади айниқса ёрқин ифода этилди.

Партия ўзининг асосий мақсадини амалга оширишни савдо-сотиқни, шунингдек аҳолига маиший хизмат кўрсатишнинг ҳамма соҳаларини янада ривожлантириш билан узвий равишда боғлаб олиб боради.

Республикамизда бу тармоқларга кўп эътибор берилмоқда. Кейинги йилларда Ўзбекистонда кўпгина янги магазинлар, ошхоналар, устахоналар, ательелар ва савдо, умумий овқатланиш, маиший хизмат кўрсатишнинг бошқа корхоналари қурилиб, ишга туширилди. Ҳозирги вақтда ихтиёримизда меҳнаткашларга маданий хизмат кўрсатиш, уларни хилма-хил моллар билан таъминлаш ва маиший хизматнинг ҳар хил турларини кўрсатиш учун катта-катта имкониятлар бор.

Лекин шуни очиқ айтиш керакки, кўпгина шаҳарлар, ишчи посёлкалари ва қишлоқларда бу имкониятлардан қониқарсиз фойдаланилмоқда. Савдо ва маиший хизматнинг ташкил этилиши аҳолининг юксак эҳтиёжларидан орқада қолмоқда, ўртага қўйилаётган талабларга, мавжуд моддий ва техникавий ресурсларга мос бўлиб тушмаётир.

Республикамиздаги кўпгина савдо ва маиший хизмат корхоналари давлат товар оборотн, маиший хизмат кўрсатиш планларини бажармаётир, уларнинг кўпчилигида хизмат кўрсатиш маданияти паст. Савдо ташкилотларининг раҳбарлари кўп ҳолларда лозим даражада омилкорлик кўрсатмаётирлар, харидорларнинг талабини дуруст ўрганмаётирлар. Фақат шунинг орқасида баъзи бир магазинларда айрим энг зарур моллар топилмай, танқис бўлиб қолмоқда. Умумий овқатланиш корхоналари ичида камчиликлар айниқса кўп. Кўпгина ошхоналар ва кафеларда таомларнинг турлари жуда кам, уларнинг мазаси ва сифати паст. Аҳолига маиший хизмат кўрсатишнинг кўп турларини яхшилаш керак.

Бошланғич партия ташкилотлари савдо корхоналарини ва маиший хизмат муассасаларини оммавий ихтисосдаги кадрлар билан мустаҳкамлаш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилишлари, уларнинг малакасини ҳар томонлама оширишлари ва хизмат бурчларини бажариш учун масъулиятни кучайтиришлари, меҳнаткашларга хизмат кўрсатиш маданиятининг юксак бўлишига эришишлари лозим.

Соғлиқни сақлаш ва даволаш органлардаги бошланғич партия ташкилотлари муҳим вазифаларни ҳал қилишлари керак. Улар врачларнинг, ўрта медицина ходимларининг куч-ғайратларини медицина ёрдамининг ҳамма турларини яхшилашга, даволаш практикасини, профилактика ишини, аҳоли орасидаги санитария пропагандасини такомиллаштиришга қаратишлари зарур.

Ишлаб чиқаришнинг ҳозирги даражаси совет кишиларининг махсус билимларини, профессионал тайёргарлигини ва умумий маданиятини ошириш соҳасида тобора катта талаблар қўймоқда. Бу соҳада биз жуда кўп иш қилишимиз керак. Беш йил мобайнида республикада 374 минг дипломли мутахассис тайёрланиши, умумий ўрта таълимга батамом ўтилиши, ишчи ва қишлоқ ёшлари мактабларидаги ўқувчилар деярли икки баравар кўпайтирилиши лозим.

Шу муносабат билан умумий таълим мактаблари, олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг бошланғич партия ташкилотлари олдига катта вазифалар қўйилади. Улар таълим-тарбия жараёнини яхшилашга эришишлари, ўқувчиларнинг ва студент ёшларнинг эҳтиёжлари ва кайфиятларини чуқурроқ ўрганишлари, совет халқига хос ғоявий эътиқод, ватанпарварлик, меҳнатсеварлик, юксак маънавий сифатлар каби энг яхши фазилатларни ҳар бир йигит-қизга сингдиришлари керак. Ўқитувчиларда, илмий-педагог зиёлиларда ёш авлодга таълим ва тарбия бериш учун юксак масъулият туйғусини тарбиялаш — мактаблардаги ва олий ўқув юртларидаги партия ташкилотларининг энг муҳим вазифасидир.

Совет кишисининг дунёқарашини, унинг аҳлоқий эътиқодларини, маънавий маданиятини шакллантиришда адабиёт ва санъатнинг роли кучайиб бормоқда. Ёзувчиларимиз, рассомларимиз, композиторларимиз, кино ва театр ходимларимиз бадиий воситалар ёрдамида партия билан халқ қилаётган кўп қиррали бутун бунёдкорлик ишини, социалистик воқелигимизнинг бойлигини тасвирлаб беришлари, одамларда совет характерининг энг яхши хислатларини камол топтиришлари, тарих ва замона воқеаларини марксистик позицияларда туриб синфий баҳолашда уларга ёрдам беришлари, халқнинг коммунизм қуриш йўлидаги курашига кўмаклашишлари лозим. Улар буржуа идеологиясига қарши, бизнинг жамиятимизга ёт аҳлоққа қарши курашни активроқ олиб боришлари, империализмнинг инсон зотига душманлик руҳи билан суғорилган агрессив моҳиятини ва сиёсатини фош қилиб ташлашлари керак.

Ижодкор зиёлилар маданий-оқартув муассасалари билан биргаликда меҳнаткашларда коммунистик аҳлоқни ва юксак эстетик дидни камол топтиришда фаол қатнашишлари, бадиий халқ ижодкорлигини ҳар томонлама ривожлантиришлари, маънавий бойликларни кенг кўламда пропаганда қилишлари, айрим одамлар онгидаги ва турмушидаги ўтмиш сарқитларига қарши муросасиз кураш олиб боришлари зарур.

Шу вазифаларни ҳал этиш учун ижодий союзлар ва маданият муассасаларининг партия ташкилотлари кўп иш қилишлари мумкин. Улар ташкилотчилик ва сиёсий ишларни кучайтиришлари, санъаткор зиёлилар орасида чинакам ижодий вазиятни вужудга келтиришлари, уларни тарбиялаш билан кун сайин ва конкрет равишда шуғулланишлари керак.

Партия сиёсатини амалга оширишда партия ташкилотларининг масъулияти ва активлигини янада ошириш, уларнинг меҳнаткашлар коллективларидаги ташкилотчилик ва тарбиявий ишларини кучайтириш мақсадида XXIV съезд КПСС Уставининг маъмурият фаолиятини контроль қилиш ҳуқуқи тўғрисидаги қоидасини ҳамма лойиҳа ташкилотлари, конструкторлик бюролари, илмий-тадқиқот институтлари, ўқув юртлари, маданий-оқартув, даволаш, муассасалари ҳамда маъмуриятнинг вазифалари ўз коллективлари доирасидан четга чиқмайдиган бошқа муассасалар ва ташкилотлардаги бошланғич партия ташкилотларига ҳам жорий қилди.

Бу — жуда муҳим қадам бўлиб, замон руҳига мос келадиган етук тадбирдир. Бинобарин, партия комитетлари ҳам ана шу партия ташкилотларининг — республикамизда 4800 дан ортиқ ана шундай ташкилот бор — ўзларига бериб қўйилган контроль қилиш ҳуқуқидан самарали фойдаланишни тезроқ ўрганиб олишлари, шу асосда ўз ишларини янги, янада баланд поғонага кўтаришлари ва маданий қурилишнинг кенг жабҳасида, меҳнаткашларга таълим-тарбия бериш соҳасида дадил ва самарали ҳаракат қиладиган бўлишлари учун ҳамма чораларни кўришлари лозим.

Янги беш йиллик планнинг ўз миқёси ва кўлами жиҳатидан мислсиз вазифалари район, шаҳар, область, республика идора органларига талабни оширади. Халқ хўжалигини бошқаришни яхшилаш, белгиланган планларни муваффақиятли бажаришнинг ҳал қилувчи омилларидан биридир.

Халқ хўжалигини планлаштиришни ва уни бошқариш структурасини такомиллаштириш, ишлаб чиқаришни концентрациялаш ва жойлаштиришни, ишлаб чиқариш коллективларининг муваффақиятли ишлашига кўмаклашувчи иқтисодий стимулларни вужудга келтириш, шу коллективларни ишлаб чиқаришни бошқаришга кенг жалб қилиш сингари муҳим проблемаларни ҳал этиш республика Госплани, министрликлари, давлат комитетлари, идоралари ва уларнинг жойлардаги органлари фаолиятига кўп жиҳатдан боғлиқ бўлади.

XXIV съезд давлат аппарати ишига партия таъсирини янада кучайтириш манфаатларини кўзлаб, КПСС Уставига принципиал аҳамиятга эга бўлган жуда муҳим қўшимча киритди. Энди министрликлар, идоралар ҳамда бошқа марказий ва маҳаллий Совет, хўжалик муассасаларининг партия ташкилотлари аппаратнинг партия ва ҳукумат Директиваларини бажариш, совет қонунларига риоя қилиш соҳасидаги ишини контроль қилиб туришлари лозим.

Бу эса министрликлар билан идораларнинг партия ташкилотлари зиммасига аппарат ишини яхшилашга, давлат интизомини мустаҳкамлашга, ходимларнинг топширилган иш учун масъулиятини оширишга активроқ таъсир ўтказиш мажбуриятини юклайди.

(Давоми учинчи бетда).

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади

(Боши 1-2-бетларда)

III. ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ТАШКИЛОТЧИЛИК ВА ИДЕОЛОГИЯ ИШЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРАЙЛИК

Ўртоқлар! Партия ташкилотлари ишининг савияси ва мазмуни уларнинг партия сиёсатини амалга оширишга ўтказадиган таъсири бир қатор омилларга боғлиқ бўлади. Ташкилот партия сафига одамларни танлаб олишга қандай муносабатда бўлаётганлиги ҳам, коммунистлар коллективда қандай ишлаётганлари ва ўзларини қандай тутаётганликлари ҳам, ташкилотда партия ички демократиясига ва партия турмушининг ленинча нормаларига қандай риоя қилинаётганлиги ҳам ва бошқа кўпгина нарсалар ҳам ана шу омиллар жумласига киради.

Партияда аъзо бўлиб туриш партия қурилишининг туб масаласидир. Бошланғич партия ташкилотлари, район ва шаҳар партия комитетлари КПССга қатъиян якка тартибда танлаб олишдан иборат ленинча принципга, партия XXIII съезди қарорларига амал қилиб, партия сафига кирувчиларга талабчанликни оширдилар. Улар қабул қилинаётганларнинг сифат составини ишчилар синфи, колхозчи-деҳқонлар ва зиёлиларнинг илғор намояндалари ҳисобига йилдан-йилга яхшиламоқдалар.

Ўзбекистон Коммунистик партияси XXIII съезднинг партия социал составида ишчилар етакчи мавқеда бўлишлари лозим, деган кўрсатмаларини амалга ошириш йўлини изчиллик ва қатъият билан ўтказиб келмоқда. XXIII съезддан кейин КПСС сафига 107 минг 600 киши қабул қилинди, улардан 42 минг 500 киши ёки 40 проценти ишчилардир. Шу билан бирга ишчиларнинг салмоғи йил сайин ўсиб бормоқда. 1965 йилда партия сафига қабул қилинганлар орасида ишчилар 35,8 процент бўлган бўлса, 1970 йилда ва шу йилнинг биринчи кварталида 42 процентдан ошди. Фарғона, Марғилон, Қўқон, Термиз сингари шаҳар партия ташкилотларида партия аъзолигига кандидат қилиб қабул этилганларнинг 70 процентдан кўпроғи ишчилардир.

Шаҳар, район, партия комитетлари ва кўпгина бошланғич партия ташкилотлари партияга қабул қилишга зўр эътибор билан қарай бошладилар. XXII ва XXIII съездлар ўртасидаги даврда партияга йилига ўрта ҳисобда салкам 22 минг киши қабул қилинган бўлса, XXIII ва XXIV съездлар ўртасидаги даврда 20 мингдан сал кўпроқ киши қабул қилинди. Айни вақтда партия сафларига янги қабул қилинган кишилар составининг сифати яхшиланди. Партияга қабул қилинган колхозчиларнинг салкам учдан бир қисми механизаторлар, ўндан бир қисми эса чорвадорлардир. КПСС сафига кирган хизматчиларнинг деярли тўртдан уч қисми — инженерлар, агрономлар, ўқитувчилар, врачлар, илмий ходимлар ва бошқа мутахассислардир.

КПССга қабул қилинаётганлар составида ёшлар ва хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий активлиги ва меҳнат ғайрати ўсганлиги ҳам ўз ифодасини топди. Партия аъзолигига кандидат қилиб қабул этилганлар орасида хотин-қизлар салмоғи 1965 йилдаги 20,7 процентдан 1970 йилда 27 процентга етди. Комсомоллар салмоғи салкам 8 процентга кўпайди.

Партиянинг раҳбарлик роли ошиб, унинг обрў-эътибори ўсаётганлиги, омма билан алоқаси мустаҳкамланаётганлиги муносабати билан меҳнаткашларнинг партияга бўлган ихлоси табиий равишда кучаймоқда, уларнинг партия сафларига киришга интилиши ўсмоқда. Шундай шароитда партия комитетлари КПССга кирувчиларга айниқса юксак талабчанлик қилишлари керак. Қабулни сунъий равишда чеклаш ёки тўхтатиб қўйиш ярамайди, лекин партия сафларини зўр бериб ўстиришга ҳам йўл қўйиб бўлмайди.

Лекин баъзи бир партия ташкилотлари буни ҳисобга олмаётирлар, КПСС сафларини юксак суръатлар билан ўстиришга берилиб кетмоқдалар. Шу йилнинг биринчи кварталида Сурхондарё область партия ташкилотида партия аъзолигига кандидатлар қабул қилиш ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 1,9 баравар, Самарқанд область партия ташкилотида икки баравардан зиёд кўпайиб кетган.

Айрим партия ташкилотлари партияга кирувчиларнинг ишчанлик, сиёсий ва маънавий хислатларини синчиклаб ўрганиш ўрнига шошма-шошарликка ва пала-партишликка йўл қўйиб, ўз сафларига яхши тайёргарлик кўрмаган, баъзан ҳатто номуносиб кишиларни қабул қилаётганлигини кўрсатувчи фактлар ҳам бор.

Партияга янги аъзолар танлаб олиш ишига бундай муносабатда бўлишга йўл қўйиб бўлмайди.

В. И. Лениннинг «лақиллаб юрувчи бир кишининг партия аъзоси бўлиш ҳуқуқи ва имкониятига эга бўлганидан кўра, иш қиладиган ўн кишининг (ҳақиқий ходимлар мансаб кетидан югурмайди!) ўзини партия аъзоси деб атамаганлиги яхшироқ», деган машҳур кўрсатмасини ҳамиша ёдда тутиш керак.

КПСС сафига қабул қилиш ишида ҳамма партия комитетлари XXIV съезднинг партия сафлари составининг сифатини яхшилаш бундан буён ҳам партиянинг энг муҳим вазифаси бўлиб қолиши лозим, янги аъзолар қабул қилишга ҳаддан ташқари берилиб кетиш, бу ишда пала-партишликка йўл қўйиш партия қурилишининг ленинча принципларига зиддир, деган кўрсатмасига қаттиқ амал қилишлари керак. Партия сафларининг софлиги тўғрисида ғамхўрлик қилиш — барча партия ташкилотларининг, ҳар бир коммунистнинг бурчидир.

КПССга қабул қилиш иши устидан контролликни кучайтириш мақсадида партия комитетлари партия ташкилотларининг состави тўғрисидаги статистик ҳисоботларни ҳар кварталда бир марта бюро ёки секретариат мажлисларида қараб чиқиб, партияга қабул қилинганлар составини таҳлил этиш асосида зарур чораларни кўришлари керак. Ҳамма район, шаҳар, область партия комитетлари ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ана шу практикани қайта тиклашлари ва унга қаттиқ риоя этишлари зарур.

Партияга қабул қилинадиган составни янада яхшилаш билан бирга партия ташкилотлари коммунистларни, айниқса ёш коммунистларни тарбиялашни ҳар томонлама яхшилашлари лозим. Бошланғич партия ташкилотлари коммунистларни КПСС Программаси ва Уставига қатъий риоя этиш руҳида тарбиялаш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилишлари, уларнинг ҳар бири меҳнатда ҳам, жамоат ҳаётида ҳам, ўқишда ҳам, турмушда ҳам — ҳамиша ва ҳар ишда Ленин партиясининг аъзоси деган юксак номни муносиб сақлаш ва шараф билан оқлайдиган бўлишига эришишлари керак.

Коммунистнинг камол топиш, унинг чинакам ленинчи большевик бўлиб вояга етиш жараёни мураккаб жараёндир. Айрим партия аъзолари камчиликларга ва салбий ҳодисаларга дуч келганларида, қийинчиликлардан чўчиб, ўзларини четга олишга ҳаракат қиладилар. Бизда йиғилишга мунтазам равишда келиб, партия взносларини ўз вақтида тўлаб юрадиган, интизомни бузмайдиган, лекин активлик ва принципиаллик кўрсатмайдиган коммунистлар ҳали ҳам бор. Шундай бўла туриб, партия ташкилотлари бундай коммунистларга тузукроқ талабчанлик қилишни лозим кўрмаётирлар.

Бефарқлик ва пассивлик — бошланғич партия ташкилотларининг коммунистларни тарбиялаш ишидаги катта камчиликларининг натижасидир. Партия ташкилоти ҳар бир коммунистга, унинг ҳақиқий партиявийлигига баҳо берганда, унинг меҳнатдаги ғайрати ва сиёсий ативлиги, ижодий изланиши ва умумий иш йўлидаги ҳаракатда жонбозлик билан иштирок этиши қай даражада эканлигини асосий мезон қилиб олиши керак.

Кўпгина коллективларда коммунистларнинг йиғилишларда ҳисоб бериши ўзини яхши оқлади. Партиявий тарбия, ўртоқларча контроль ва ёрдамнинг ана шу таъсирчан формасидан кенгроқ фойдаланиш ва уни такомиллаштириш лозим. Ҳар бир партия ташкилотида ўзаро талабчанлик ва масъулият руҳи қарор топмоғи керак. Партия ва давлат интизомини бузаётганларга, ўз мансабини суиистеъмол қилаётганларга муросасозлик билан қарашга йўл қўйиб бўлмайди.

Коммунистларни ғоявий чиниқтириш партия сафлари жанговарлик қобилиятини оширишнинг зарур шартидир. КПСС Устави бошланғич партия ташкилотларига: коммунистларни партия ишига садоқат, ғоявий эътиқод, коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялаш; коммунистларнинг марксизм-ленинизм назариясини коммунистик қурилиш практикаси билан узвий равишда боғлаб ўрганишларини ташкил қилиш вазифаларини топширган.

КПСС XXIV съезди коммунистларни ғоявий тарбиялашнинг жуда катта аҳамиятини янги куч билан таъкидлади. Партиямизнинг кучи коммунистларнинг ғоявийлиги, активлиги, фидокорлигида эканлиги съездда уқтириб ўтилди. Ҳар бир коммунист нақадар юксак ғоявий ва ахлоқий фазилатларга эга бўлса, партиянинг маънавий обрў-эътибори ҳам шу қадар баланд бўлади.

Съезд партия аъзолари ва кандидатларининг марксча-ленинча ўқишига, кадрларни марксизм-ленинизмни, ҳозирги замоннинг асосий проблемалари юзасидан партия ишлаб чиққан қарашларни чуқур ўзлаштириб олиш асосида тарбиялашга эътиборни кучайтиришни партия ташкилотларига топширди. Ҳар бир коммунист марксизм-ленинизм назариясини, ижтимоий ривожланиш қонунлари билимини кунт билан эгаллаши, ҳаётни янги ҳодисаларини дадил мушоҳада қила олиши, уларга тўғри баҳо бериб, ҳаққоний амалий хулосалар чиқариши жуда муҳим.

Бунинг учун партия ташкилотлари партиявий ўқишнинг таркиб топган системасини бундан буён ҳам такомиллаштиришлари, ундаги формализм элементларини кескин бартараф қилишлари, шу тариқа партиявий ўқишнинг коммунистлар онглилиги ва активлигини ўстиришга таъсирини оширишга сабот билан эришишлари зарур.

Шу билан бирга, партия ташкилотлари бутун идеология ишини, барча совет кишиларини коммунистик тарбиялашни кучайтиришлари керак. КПСС Марказий Комитетининг съездга тақдим этган ҳисобот докладида бундай дейилган: «Инсоннинг ўзини ҳар томонлама камолотга етказмай туриб коммунизм қурилишидек буюк ишни олға силжитиш мумкин эмас. Тегишли моддий-техника базасини вужудга келтирмай туриб коммунизм қуриш мумкин бўлмаганидек, кишиларнинг маданияти, билими, ижтимоий онгини юксак даражага кўтармай туриб, уларни маънавий камолотга етказмай туриб коммунизм қуриш ҳам мумкин эмас».

Совет кишиларининг маънавий, сиёсий фазилатлари турмушимизнинг бутун социалистик уклади, жамиятдаги ишларнинг аввало, партия, унинг барча ташкилотлари аниқ мақсадни кўзлаб, кун сайин олиб борадиган ғоявий-тарбиявий иш жараёнида шаклланади.

Кенг меҳнаткашлар оммасида коммунистик дунёқарашни шакллантириш, уларни марксизм-ленинизм ғоялари руҳида тарбиялаш идеология ишининг энг жонажон вазифаси эканлигини КПСС XXIV съезди таъкидлаб ўтди. Съезд ҳужжатларида совет кишиларини меҳнатга ва социалистик мулкка коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш, уларнинг билими ва умумий маданиятини ошириш, коммунистик ахлоқни қарор топтириш, одамлар онгидаги ва хулқ-атворидаги ўтмиш сарқитларига қарши кураш, меҳнаткашларни совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм руҳида, қонунларга қатъий риоя этиш руҳида тарбиялаш вазифалари ҳам аниқ белгилаб берилган.

Бу масалаларга ҳар бир бошланғич партия ташкилоти зўр эътибор билан қараши, шу масалалар билан кун сайин шуғулланиши лозим.

Ҳозирги вақтда КПСС XXIV съезди тарихий ҳужжатларини чуқур ўрганиш ва тушунтириш билан шуғулланиш партия ташкилотларининг идеология ишида марказий ўрин олиши керак. Ишни шундай ташкил этиш керакки, съезд материалларининг моҳияти ва аҳамияти, шу материалларнинг илҳомбахш, сафарбар қилувчилик кучи ҳар бир кишининг ақли ва дилига етиб борадиган бўлсин.

Бунинг учун партия ва комсомол ўқиши системасидан, халқ сиёсий мактабларидан, лекция пропагандасидан, сиёсий агитация, маданий-оқартув ишларидан, оммавий ахборот воситаларидан кенг фойдаланиш зарур. Партия ташкилотлари съезд ҳужжатларини тушунтириш ишига партия, совет, хўжалик, касаба союз ва комсомол активларининг энг яхши кучларини, лекторлар ва пропагандистларни, олимлар ва педагогларни, халқ хўжалиги турли тармоқларидаги энг малакали мутахассисларни, адабиёт ва санъат арбобларини, хуллас, назарий жиҳатдан саводли, ғоявий жиҳатдан етук ва обрўли кишиларни, пропаганда ишини ишончли ва тушунарли тарзда олиб бора оладиган, оммани катта ишларга руҳлантира оладиган кишиларни жалб қилишлари керак.

Шу билан бирга съезд материалларини ўрганиш ва пропаганда қилиш қисқа муддатли кампания эмаслигини яхши уқиб олиш лозим. Бу — узоқ давр мобайнида олиб бориладиган энг муҳим ишдир. Бу ишни аниқ мақсадни кўзлаб, ҳамма жойда, аҳолининг ҳамма табақалари орасида, ҳамма меҳнат коллективларида доимо олиб бориш, йирик жойларнигина эмас, шу билан бирга, марказлардан узоқдаги аҳоли яшайдиган майда пунктларни, тунги сменаларни ва олис яйловларни, ёшларнинг ётоқхоналарини ва маҳаллаларни ҳам қамраб олиш зарур.

Зотан шуниси айниқса муҳимки, партия ташкилотлари съезд ҳужжатларини пропаганда қилган вақтда муваффақиятларимизнинг улуғлигини ва келажак планларимизнинг улканлигини оммага тушунтириб бериш билангина чекланмасдан, бу планлар ҳар бир коллективнинг, ҳар бир ишчи, колхозчи, зиёлининг, барча совет кишиларининг кундалик фидокорона меҳнати натижасидагина рўёбга чиқарилиши мумкинлигини ишонтирарли қилиб тушунтириб берсинлар.

Мафкуравий ва ташкилий ишларда партия ташкилотлари совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари билан яқин ҳамкорликда ишлашлари керак. Шундай қилинган тақдирдагина улар коллективларнинг ҳақиқий ташкилотчилари ва тарбиячилари бўлиб қолишлари мумкин. Шу сабабли, партия ташкилотлари барча жамоат ташкилотларининг фаолиятини доимо йўллаб туришлари, уларнинг ташаббусини ривожлантиришлари ва қўллаб-қувватлашлари, касаба союзларидаги, комсомолдаги ва меҳнаткашлар депутатлари Советларидаги иш учун коммунистларнинг масъулиятини оширишлари муҳимдир.

Ўртоқлар! Жангу жадаллардаги ғалабани кўп жиҳатдан қўшинларнинг жойланиши ва уларнинг жанговар тартиби белгилаб берган каби партия ташкилоти фаолиятининг муваффақияти ҳам структуравий тузилишга, партия кучларини жойлаштиришга ҳал қилувчи даражада боғлиқ бўлади.

Марказий Комитет, область, шаҳар ва район партия комитетлари кейинги йилларда бошланғич партия ташкилотлари структурасини такомиллаштириш соҳасида кунт билан ишладилар, унинг ҳамма жойда КПСС Устави талабларига мос келиши учун зарур чораларни кўрдилар. Натижада ҳозирги вақтда партия ташкилотлари, партия группаларининг шохобчаси шу қадар кенг ва кўп тармоқли бўлиб қолдики, ҳозирги вақтда ишлаб чиқариш ёки маънавий ҳаёт соҳасининг бир оз бўлса-да муҳим бўлган ҳар бир участкасида коммунистларнинг уюшган коллективи мавжуд.

XXIII съезддан кейин ўтган давр ичида Ўзбекистон Компартиясида 5400 та янги цех ташкилоти тузилди, партия группаларининг миқдори деярли икки баравар кўпайди. Шаҳар ва район партия комитетлари эндиликда 13847 та бошланғич ташкилотни бирлаштириб турибди, уларнинг составида 17 минг 500 дан ортиқ цех партия ташкилоти ва 9 минг партия группаси бор.

Айрим йирик партия ташкилотларининг структурасига бир назар ташлайлик. Тошкент трактор заводида 622 коммунист ишлайди. Завод партия комитети 27 та партия группаси бўлган 23 та цех ташкилотини бирлаштиради. Ленинград районидаги Ҳамза номли совхоз партия ташкилоти ҳисобида 578 коммунист бор. Марказий қўрғонда, механика устахонасида ва совхознинг ҳамма саккизта бўлимида цех ташкилотлари, бригадаларда, фермаларда, автомобиль гаражида эса 73 та партия группаси ишлаб турибди. Бундай структура кўпгина партия ташкилотлари учун характерлидир.

Эндиликда партиявий иш маркази ишнинг муваффақияти ҳал этилаётган конкрет участкага, цех ва бригадага тобора кўпроқ кўчирилмоқда. Бу эса партия ташкилотларининг имкониятларини оширади, уларга умуман бутун коллективни ғоявий ва ташкилий таъсир билан қамраб олиш, ҳар бир кишининг дилига йўл топиш имконини беради.

Лекин шуни ҳам айтиш кераки, айрим цехлар, бригадалар ва бошқа ишлаб чиқариш бўлинмаларида коммунистлар кўпайиб бораётган бўлса ҳам, айрим жойларда цех ташкилотлари ва партия группалари тузилмаётир. Масалан, республика колхозларида 3 ва ундан ортиқ КПСС аъзоси ишлаб турган мингга яқин бригада, ферма ва бошқа участкалар бўлса-да, улар ташкилот ёки партия группаларига бирлашган эмаслар.

Область, шаҳар, район партия комитетлари структурани такомиллаштириш — доимий иш, муттасил ривожланиб борадиган жараён эканлигини ҳисобга олишлари керак.

XXIV съезд қарорлари партия ташкилотларининг структуравий қурилишини яхшилаш учун янги имкониятлар очиб беради. Шу қарорларга мувофиқ, ишлаб чиқариш бирлашмаларига кирувчи бир неча корхоналар доирасида бошланғич партия ташкилотлари тузилиши мумкин. Бу тадбир трестлар, фирмалар, комбинатлар ва бошқа саноат комплексларига партия раҳбарлигини кучайтириш имконини беради. Йирик цехларда партия комитетлари тузиб, бу хил ишлаб чиқариш участкаларининг партия ташкилотларига бошланғич ташкилотлар ҳуқуқи берилишидан иборат бошқа бир тадбир ҳам жуда муҳим принципиал аҳамиятга эга.. Бу тадбир ўз составида 500 дан ортиқ коммунист бўлган ташкилотларга тааллуқлидир.

Район, шаҳар ва область партия комитетлари алоҳида ҳар бир ҳолатда партия ташкилотлари структурасига Уставнинг янги қоидаларига биноан ана шу ўзгаришларни киритиш имконияти ва зарурати қараб чиқишлари лозим.

Партия ташкилотлари ўсганлиги, партия қуйи бўғинлари тармоғининг кенгайганлиги, уларнинг вазифалари кўпайганлиги ва мураккаблашганлиги партиявий ишни планлаштиришни яхшилаш заруратини туғдирди. Квартал, айниқса ойлик планлар одатда чуқур ўйланмасдан юзаки тузилишини, кўпинча йўл-йўлакай қилинадиган жорий ишларни ўз ичига олиб, календарь характерида бўлишини практика кўрсатди. Узоқ муддат мобайнида ҳал қилиниши мумкин бўлган йирик тадбирларни, муҳим проблемаларни бундай планларда белгилаш қийин эканлиги табиий.

Шу сабабли партия ташкилотлари ўз иш планларини анча узоқ даврга мўлжаллаб ишлаб чиқа бошладилар. Бир йилга, икки йилга мўлжалланган планлар партия ташкилоти кўп қиррали фаолиятининг анча кўп асосий ва муҳим масалаларини қамраб олиш, истиқбол мақсадларини белгилаш, уларга эришиш йўлларини аниқлаш имконини беради.

Перспектив планлаштириш практикаси ўзини оқлади. Республика партия ташкилотларида бундай планлаштириш йил сайин кенг тарқалмоқда. Ҳозирги вақтда 7500 дан ортиқ партия ташкилоти ўз ишини перспектив план асосида олиб бормоқда. Шу йилнинг ўзида яна мингтага яқин ташкилот ана шундай планлаштиришга ўтганлиги характерлидир. Йиллик планларга мувофиқ ишлаётган бошланғич ташкилотлар Андижон, Наманган, Сурхондарё областларида айниқса кўп. Бухоро, Тошкент, Фарғона областларида ва Қорақалпоғистон Автоном Республикасида бундай ташкилотлар бирмунча камроқ.

Район, шаҳар ва область партия комитетлари планлаштириш практикасини эътибор билан ўрганишлари, уни такомиллаштиришда партия ташкилотларига ёрдам беришлари керак. Бу ишда ижобий натижалар билан бирга камчиликлар ҳам бор. Кўпгина партия комитетлари ва бюроларининг секретарлари, аъзолари аниқ мақсадни кўзлаб тузилган перспектив план асосида ишлашга ҳаракат қилсалар-да, лекин баъзан уларда ўз ташкилотларининг талаблари ва вазифаларига мос бўлиб тушадиган ва узоқ муддатга мўлжалланган яхши планни тузиш тажрибаси ва маҳорати етишмайди.

Марказий Комитетнинг фикрича, бошланғич партия ташкилотлари ишини планлаштириш практикасини чуқур ўрганиш, орттирилган тажрибани умумлаштириб, Марказий Комитетда қараб чиқиш зарурати аллақачоноқ етилди. Бу эса партия ташкилотларининг бутун фаолиятини яхшилашда уларга катта ёрдам беради.

Бошланғич партия ташкилотининг роли, унинг қиёфаси ва коллективдаги ўрни кўп жиҳатдан партия йиғилиши билан белгиланади. Партия йиғилиши партия ҳаётининг ҳамма нормаларини ва партия раҳбарлиги принципларини — ҳисобот бериб туриш ва сайлаб қўйиш, коллегиалчилик ва интизом, ижрони текшириш ва ташкил қилиш, танқид ва ўз-ўзини танқид, кадрларни, ҳамма коммунистларни тарбиялаш ҳамда партиямиз тузилиши ва фаолиятининг ҳамма энг асосий принципларини ўзида жамлаб, ифодалайди ва мужассамлаштиради. Партия ташкилотининг бутун кўп қиррали ҳаёти партия йиғилишида намоён бўлади ва акс этади.

Марказий Комитет, область, шаҳар ва район партия комитетлари партия йиғилишларини ўтказиш практикасини анализ қилганларида, баъзи бошланғич партия ташкилотлари партия йиғилишлари ўтказишнинг Уставда белгиланган муддатларини бузганлигидан ташвишланганликларини билдирдилар. Район, шаҳар, область партия комитетлари партия йиғилишларининг ўтказилиши устидан контролликни кучайтириш мақсадида ҳисобот беришнинг турли формаларини белгилай бошлаган эдилар, бу формалар республика миқёсида бошланғич ташкилотлар фаолиятининг ана шу энг муҳим жиҳатини анализ қилиш ва объектив баҳолаш имкониятини бермади.

Марказий Комитет область партия комитетлари, кўпгина шаҳар ва район партия комитетлари билан, бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари билан маслаҳатлашиб кўриб, бутун ҳисобот ишини бир системага солишни ва тажриба тариқасида Ўзбекистон Коммунистик партиясида бошланғич партия ташкилотларидаги йиғилишларнинг ўтказилиши тўғрисидаги ягона статистика ҳисоботини ўрнатишни мақсадга мувофиқ деб топди.

Шундан бери орадан 8 ой вақт ўтди. Бизнинг фикримизча, бу тадбир ижобий таъсир ўтказмоқда, партия йиғилишларини анча мунтазам ўтказишга кўмаклашмоқда.

Ўрнатилган контроль партия комитетларига КПСС Уставининг партия йиғилишларини чақириш муддатлари тўғрисидаги талаби қандай бажарилаётганлигини билиб туриш билан бирга муҳокама қилинган масалаларнинг, танқидий мулоҳазаларнинг, коммунистлар киритган таклифларнинг характери ва баъзи айрим масалалар тўғрисида оператив ахборот олиб туришларига ҳам имкон берди.

Шу билан бирга, партия комитетлари партия йиғилишлари савиясини ошириш юзасидан бир қанча чораларни кўрдилар. Натижада ҳозир Ўзбекистон партия ташкилотларида партия йиғилишларини тайёрлаш ва ўтказишнинг бутун практикасини яхшилаш жараёни муттасил давом этмоқда, коммунистларни тарбиялаш ва чиниқтириш мактаби бўлган партия йиғилишларининг роли сезиларли даражада ошмоқда.

Партия ташкилотларининг йиғилишларида ишлаб чиқаришнинг, сиёсий ишнинг, ички партия ҳаёти, маданий қурилишнинг энг муҳим масалалари асосий ўрин олмоқда. Коммунистлар партия съездларининг, КПСС Марказий Комитети Пленумларининг материалларини, партия билан давлат ташқи ва ички сиёсатининг масалаларини зўр қизиқиш билан муҳокама қилмоқдалар.

Тобора кўп партия ташкилотларида йиғилишлар аввалдан тузилган планларга мувофиқ кўпчилик коммунистлар иштирокида тайёрланмоқда. Кўпгина партия ташкилотларида партия бюроси ва партия комитети ўз иши тўғрисида, илгари қабул қилинган қарорларнинг қандай бажарилгани ҳақида, танқидий мулоҳазаларни қараб чиқиш ва амалга ошириш натижалари тўғрисида ҳар бир йиғилишда коммунистларга ахборот бериб турибди. Ана шуларнинг ҳаммаси коммунистларнинг активлигини ривожлантиради, уларнинг коллектив олдида турган амалий вазифаларни ҳал этиш учун бўлган масъулиятини оширади.

Ана шуларнинг ҳаммасида КПСС Марказий Комитетининг «Ярославль шаҳар партия ташкилотида партия йиғилишларини тайёрлаш ва ўтказиш практикаси тўғрисида»ги қарори партия комитетларига, партия ташкилотларига катта ёрдам берди. Бу қарор Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVII пленумида, область, шаҳар ва район партия комитетларининг пленумларида, коммунистларнинг йиғилишларида муҳокама қилинди.

Шу билан бирга, кўпгина партия ташкилотларида йиғилишларни тайёрлаш ва ўтказиш савияси ҳали ҳам ҳозирги кун талаблари даражасида эмаслигини эътироф қилмоқ керак. Айрим ҳолларда йиғилишларнинг кун тартибига актуал бўлмаган, аҳамияти кам ва яхши тайёрланмаган масалалар қўйилаётганлиги сабабли улар коммунистларни актив муҳокама қилишга ундамаётир. Бундай йиғилишлар зерикарли, мароқсиз, натижасиз ўтади, қабул қилинган қарорлар умумий, дабдабали характерда бўлади ёки маъмуриятларнинг буйруқлари ва фармойишларига ўхшаб қолади. Йиғилишларни тайёргарликсиз ўтказиш расмиятчиликка олиб боради, коммунистларнинг ташаббусини бўғиб қўяди, партиявий ишнинг моҳиятини камситади.

Область, шаҳар, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари XXIV съезд қарорлари, КПСС Марказий Комитетининг «Ярославль шаҳар партия ташкилотида партия йиғилишларини тайёрлаш ва ўтказиш практикаси тўғрисида»ги қарори асосида мавжуд камчиликларни тугатишлари, бошланғич партия ташкилотининг олий, коллектив органи бўлган ҳар бир йиғилишнинг аҳамиятини янада баланд кўтаришлари керак.

Ҳар бир партия ташкилотининг коллектив ишига таъсир кучи кўп жиҳатдан кадрларни ўрганиш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашда қандай иштирок этаётганлиги билан белгиланади. Ҳозирги шароитда ҳар бир корхона, муассасанинг муваффақияти унинг қобилиятли ва малакали ходимлар билан таъминланганлигига ҳал қилувчи даражада боғлиқ эканлиги маълум. Шунга қарамай, кўпгина бошланғич партия ташкилотлари кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш ишидан четда турибдилар, хўжалик ва инженер-техниклик лавозимларига баъзан бўш, ташаббуссиз, ҳатто қобилиятсиз раҳбарлар олинаётганлиги билан муросасозлик қилишмоқда.

Партия ташкилотлари кадрлар масаласида принципиал позицияда туришлари, ҳамма ишлаб чиқариш участкалари — цехлар ва сменалар, бригадалар ва фермалар саводли мутахассислар, яхши ташкилотчилар билан мустаҳкамланишига эришишлари лозим. Шаҳар ва район партия комитетлари бу ишда бошланғич партия ташкилотларига доимий ёрдам ва мадад бериб туришлари, уларнинг фикрига эътибор билан қулоқ солишлари, кадрлар масаласини ҳал этишда бу фикрни ҳисобга олишлари лозим.

Кадрлар билан олиб бориладиган ишни такомиллаштиришнинг энг самарали ва таъсирли чораларини излаб топишда айрим партия комитетлари лавозимлар номенклатурасини белгилаб қўймоқдалар. Шу номенклатурага кирадиган ходимлар партия комитетининг розилиги билан ишга тайинланади ва озод қилинади. Коллектив бўлиб муҳокама қилиш кадрлар масаласини анча тўғри ҳал қилишга ёрдам бериши, бу ишдаги субъективчиликни тугатиши равшан.

КПСС XXIV съезди қарорлари асосида партия ташкилотлари кадрлар билан олиб бориладиган ишда кекса кадрларни эҳтиёт қилиш, уларнинг тажрибаси ва билимидан максимал фойдаланиш билан бирга, умидли ёш ходимларни кўтаришга эътибор беришлари керак. Ҳамма жойда ишчанлик, ўртоқлик вазиятини вужудга келтириш, одамларга ишонч ва ҳурмат билан қараши уларга принципиал талабчанлик билан қўшиб олиб бориш лозим. Топширилган иш учун кадрларнинг шахсий масъулиятини ошириш, уларни ҳамма ва ҳар бир киши учун мажбурий бўлган социалистик интизом руҳида тарбиялаш — бошланғич партия ташкилотларининг энг муҳим вазифасидир.

Бошланғич партия ташкилотлари ишининг савияси, кўлами ва мазмуни кўп жиҳатдан уларнинг секретарларига, кун сайин пахта майдонидаги ва станок ёнидаги, машина штурвали ва шахта забойидаги, башняли крандаги, цех ва лабораториядаги, мактаб ва касалхонадаги асосий ишдан кейин жамоатчилик асосида ўзларининг оғир, лекин фахрли вазифаларини ҳормай-толмай бажараётган партия активларининг кўп сонли отрядига боғлиқ. Партия комитетлари ва бюроларининг 13 мингдан ортиқ секретари, уларнинг 40 мингга яқин аъзоси — асосий ишдан озод қилинмаган кишилардир. Уларнинг олижаноб ва фойдали жамоат фаолияти зўр таҳсинга, чуқур ҳурмат ва ташаккурга лойиқдир.

КПСС XXIII съездидан кейин секретарлар состави муттасил ва планли равишда яхшиланмоқда. Партия ташкилотлари раҳбарлигига яхши тайёргарлик кўрган кўпгина обрўли коммунистлар кўтарилди. Ҳозирги вақтда партия ташкилотлари секретарларининг 58 проценти олий ва тўлиқсиз олий маълумотли кишилардир. Корхоналар, қурилишлар партия ташкилотлари секретарларининг қирқ процентдан ортиғи — инженерлар ёки техниклардир, колхоз ва совхоз партия ташкилоти секретарларининг учдан бир қисми қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг мутахассисларидир.

Марказий Комитет, область ва район партия комитетлари партия бюролари ва партия комитетлари секретарлари, аъзоларининг составини яхшилаш, улардаги ишчилар ядросини, хотин-қизларни, халқ хўжалиги ва маданиятнинг ҳамма тармоқларидаги мутахассисларни кўпайтириш соҳасида катта иш олиб бормоқдалар.

Ана шу тадбирларнинг ҳаммаси меҳнаткашлар колективларидаги партия қуйи бўғинларининг обрўйи, хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини ҳал этишда уларнинг роли анча ошишига имкон берди.

Эндиликда, коммунистларнинг умумий билим ва маданий-техникавий савияси ошганлиги муносабати билан партия бюролари ва партия комитетлари секретарларининг составини мустаҳкамлаш учун янада каттароқ имкониятлар очилмоқда.

Партия қуйи бўғини кадрларини тарбиялаш ва ўқитиш бизнинг энг асосий ишимиз бўлиши лозим. Кўпгина шаҳарлардаги кечки марксизм-ленинизм университетларида партия қурилиши факультетлари очилди. Райкомлар ҳузурида партия активларининг доимий мактаблари ишлаб турибди. Марказий Комитет, область, шаҳар ва район партия комитетлари ҳузуридаги методика кенгашлари, ташкилий партиявий иш кабинетлари бошланғич цех партия ташкилотлари секретарларига ва партия группа ташкилотчиларига катта ёрдам бермоқда.

Бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг семинарлари, қоида тариқасида, эндиликда уларнинг иш хусусиятларига қараб табақалаштирилган ҳолда ўтказилмоқда. Кейинги йилларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети область партия комитетлари билан биргаликда тармоқ принципига қараб партия ташкилотлари секретарларининг уч марта семинарини ўтказди. Яқин вақтларда биз яна битта ана шундай семинар ўтказмоқчимиз. Республикадаги кўпгина партия комитетлари кадрларни ўқитишнинг табақалаштирилган усули практикасидан кенг фойдаланмоқдалар.

Партия Марказий Комитети, область, шаҳар ва район комитетлари партия активларини ўқитишнинг, тажрибаайирбошлашнинг энг самарали формаларини кенг қўлланишлари, партия активларини партия қурилиши асослари билими билан доимо қуроллантириб боришлари керак.

* * *

Ўртоқлар! Юқорида айтилганларни умумлаштириб ва жамлаб, тўла асос билан шундай хулосани чиқаришимиз мумкин: бошланғич партия ташкилотлари фаолиятида кейинги йилларда сезиларли ижобий ўзгаришлар рўй берди. Партия ташкилотлари ўз сафларини мустаҳкамлади. Уларнинг иши мазмунан бойиди, шаклан хилма-хил, натижаларга кўра таъсирчан бўлиб қолди.

Бунда партия XXIII съездининг тарихий қарорлари ва унинг КПСС Уставига қисман киритган ўзгартишлари ҳал қилувчи роль ўйнади. Партиямиз Марказий Комитетининг «Михайловский» совхози. Невинномисск ва Шчекино химия комбинатлари, гўшт ва сут саноати министрлиги ва бошқа идораларнинг партия комитетлари ҳисоботлари юзасидан қабул қилган қарорлари партия ташкилотларига раҳбарликни яхшилашга, уларнинг активлиги ва жанговарлигини оширишга катта таъсир ўтказди. Бу ҳужжатларда бошланғич партия ташкилотлари фаолиятининг ҳозирги босқичидаги асосий йўналишлари тўғрисидаги қоидалар илмий асослаб, умумлаштириб ва аниқ таърифлаб берилди. Шу қарорларда биз партия ташкилотлари ролини ошириш ва уларнинг таъсирини кучайтириш тўғрисидаги ғамхўрлик билан суғорилган конкрет, муҳим, принципиал кўрсатмалар ва тавсияларни топа оламиз.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, область, шаҳар ва район комитетлари ана шу қарорлар асосида бошланғич партия ташкилотларига раҳбарликни анча яхшиладилар, бу соҳада кўпгина конкрет ишлар қилдилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети V ва XII пленумларининг партия XXIII съезди талаблари асосида партия ташкилотлари ташкилотчилик ва сиёсий ишни кучайтириш масалаларига доир қарорлари, шу қарорларни бажариш юзасидан партия комитетлари кўрган амалий чоралар бутун диққат-эътиборни бошланғич партия ташкилотларига қаратиш ва уларнинг фаолиятини яхшилаш учун кўп иш қилиш имконини берди.

Кейинги тўрт йил мобайнида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси ва секретариатида 21 бошланғич партия ташкилотининг, шу жумладан Тошкент ремонт-экскаватор заводи, Самарқанд «Красный двигатель» заводи, «Кировский» боғдорчилик ва узумчилик совхози, Автомобиль транспорти министрлиги, Тошкент политехника институти партия ташкилотларининг ҳисоботлари тингланди. Шу давр ичида область партия комитетларида 300 дан ортиқ бошланғич партия ташкилотларининг ҳисоботи муҳокама қилинди. Кўпгина бошланғич партия ташкилотлари район ва шаҳар партия комитетлари бюролари ҳамда пленумларида ҳисоб бердилар.

Ҳисоботларни муҳокама қилиш практикаси партия ташкилотлари фаолияти устидан контролликни кучайтиради, камчиликларни ўз вақтида аниқлашга, тажрибани умумлаштиришга, ташкилотларнинг ўзидаги вазиятни ҳам, шунингдек, партия комитетларининг уларга раҳбарлиги таъсирчанлигини ҳам объектив баҳолашга ёрдам беради.

Кейинги вақтларда партия комитетларининг аъзолари, партия аппаратининг ходимлари партия ташкилотларига тез-тез бориб, иш жойининг ўзида уларга кўпроқ ёрдам берадиган бўлиб қолдилар. Ўзбекистон Компартиясининг кўпгина аъзолари бошланғич партия ташкилотларига мунтазам равишда бориб турадилар, коммунистларнинг йиғилишларида қатнашадилар. Ушбу пленумга тайёргарлик давомида Марказий Комитетнинг 100 дан ортиқ аъзоси партия ташкилотларига бориб, уларнинг фаолияти билан яқиндан танишди.

Партия Марказий Комитетининг бўлимлари, область, шаҳар ва район комитетлари, партия газеталари ва журналлари бошланғич партия ташкилотлари ҳаётида ва фаолиятида пайдо бўлаётган ҳамма янги, мароқли ва фойдали тажрибаларни бундан буён ҳам ўз вақтида аниқлаб боришлари лозим. Энг яхши тажриба ҳамма партия коллективларининг мулкига тезроқ айланишига эришиш керак.

Нашриётларимиз партия ташкилотларининг иши тўғрисидаги оммавий брошюраларни чиқариш масаласини ўйлаб кўришлари, уларнинг тажрибасини тўлиқ тасвирлаб беришлари, партия ташкилоти секретарига ёрдам тариқасида партия қурилишига доир адабиётни кўпроқ нашр этишлари лозим.

Биз ижобий тажрибани умумлаштириш билан бирга камчиликлардан асло кўз юма олмаймиз. Бир қанча бошланғич партия ташкилотларининг иш савияси ҳали ҳозирги кун вазифалари даражасида эмаслигини ҳаёт, практика кўрсатиб турибди. Ушбу пленумда биз бошланғич партия ташкилотлари ишини танқидий анализ қилишимиз, бу ишни партия XXIV съезди ўртага қўйган янги талаблар ва вазифалар билан таққослаб кўришимиз зарур. Партия ташкилотларига раҳбарлик соҳасида мавжуд бўлган камчилик ва нуқсонларни партиявий нуқтаи назардан дадил очиб ташлаш керак. Кечаги кунги хатоларни анализ қилиш билан биз бугун ҳам, келгусида ҳам хатога йўл қўймасликни ўрганамиз деган эди В. И. Ленин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ушбу пленум, унинг қарорлари КПСС XXIV съезди ишлаб чиққан улуғвор вазифаларни амалга ошириш учун курашда бошланғич партия ташкилотлари активлигини янада юксалтиришга ёрдам беришига ишонади. (Қарсаклар).

13 июнь — Ўзбекистон ССР Олий Совети ва маҳаллий Советларга сайловлар КУНИ

ВАТАНИМИЗ КУЧ-ҚУДРАТИНИ ОШИРАЙЛИК

САЙЛОВЧИЛАРНИНГ Г. И. ВОРОНОВ БИЛАН УЧРАШУВИ

ЙОШКАР-ОЛА, 2 июнь. (ТАСС). Бугун Мари АССР пойтахтида Йошкар-Ола сайлов округининг сайловчилари РСФСР Олий Совети депутатлигига номзод, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Россия Федерацияси Министрлар Советининг Раиси Геннадий Иванович Воронов билан учрашдилар.

Йиғилишни меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси Е. И. Зотов очди. Ишончли вакил—чала ўтказгич приборлар заводининг слесари Г. П. Столяров депутатликка номзоднинг ҳаёти ҳамда фаолияти тўғрисида гапирди ва барча сайловчиларни коммунистлар билан партиясизлар блокининг вакиллари учун якдиллик билан овоз беришга чақирди.

Йошкар-Ола шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Г. М. Водоватов, Мари халқ шоири С. А. Вишневский, Марий педагогика институтининг проректори В. А. Дьяконов, Семеновский совхозининг директори Социалистик Меҳнат Қаҳрамони С. С. Жилин, Мари политехника институтининг студенти Л. Наумовалар учрашувда сўзга чиқиб, Коммунистик партия ленинча миллий сиёсатининг тантанаси тўғрисида, партия билан халқнинг монолит бирлиги, меҳнаткашларнинг КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини бажаришга тайёр эканлиги ҳақида гапирдилар.

Учрашувда самимий кутиб олинган Г. И. Воронов нутқ сўзлади ва ўзига билдирилган юксак ишонч учун сайловчиларга самимий миннатдорчилик изҳор қилди. Бу юксак ишонч тамомила Коммунистик партияга, унинг Ленинчи Марказий Комитетига билдирилган ишонч эканлигини айтди. Депутатликка номзод, мен халқнинг сайлаб қўйган вакили сифатида зиммамга юклатилган вазифаларни бажаришга, Коммунистик партиянинг бош йўлини оғишмай амалга оширишга бутун куч-қувватимни сарф этаман, деб сайловчиларни ишонтирди.

Яқин беш йилликда мамлакатимизда ривожланишнинг партия съезди белгилаб берган улуғвор программасини, деб сўзини давом эттирди нотиқ, меҳнаткашлар қизғин маъқулламоқдалар ва бу программа Коммунистик партия шу сайловда илгари сураётган йўлдир. Бу— совет кишиларининг турмуш даражасини яна анча ошириш, социалистик экономикани тўхтовсиз ривожлантириш Ватанимизнинг мудофаа қудрати ва унинг ташқи сиёсий мавқеини мустаҳкамлаш программасидир.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Марказий Комитет номидан қилган ҳисобот докладида ва съезднинг бошқа ҳужжатларида ўтган беш йилликда партия билан халқнинг кўп қирради фаолияти якунлари чуқур ва ҳар тарафлама таҳлил этилган, коммунистик қурилиш тажрибалари умумлаштирилган, бундан кейинги ҳаракатимизнинг йўли белгилаб берилган.

Г. И. Воронов Россия Федерацияси саккизинчи беш йиллик плани ва КПСС XXIII съезди Директиваларини муваффақиятли бажарганлигини айтиб Мари АССР меҳнаткашлари шу муваффақиятларга муносиб ҳисса қўшганликларини мамнуният билан уқдириб ўтди.

Г. И. Воронов халқ хўжалигини ривожлантиришга доир кўпгина муҳим масалаларни ҳал қилишда Мари республикасининг партия ва совет раҳбар органлари изчиллик ва ташаббус кўрсатганликларини таъкидлаб ўтди. Марийликлар Россия Федерациясида биринчи бўлиб чорвачиликни индустриал методлар билан ривожлантира бошладилар.

* * *

Г. И. Воронов ўз нутқининг анча қисмини коммунизм қурилишида ишчилар синфининг етакчилик ролига, ишчилар синфи билан колхозчи деҳқонларнинг иттифоқини, улуғ Ватанимиз ўсиб бораётган куч-қудратининг таянчи социалистик миллатлар ва элатларнинг дўстлигини мустаҳкамлаш масалаларига бағишлади.

Депутатликка номзод беш йилликнинг асосий йўналишлари тўғрисида гапириб Россия Федерацияси олдида турган вазифаларга тўхталиб ўтди.

Шуни қатъият билан таъкидлаб ўтиш керакки, деди сўзини давом эттириб нотиқ, аҳолининг турмуш даражасини ошириш юзасидан партия билан ҳукумат белгилаган тадбирлар меҳнат унумдорлигини ўстиришнинг белгиланган планларини ҳеч сўзсиз бажаришга асосланади.

Депутатликка номзод КПСС XXIV съезди қарорларини бажаришда маҳаллий Советларнинг ролига тўхталиб ўтди. «Меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ ва посёлка Советларининг ишларини яхшилаш тўғрисида» ҳамда «Меҳнаткашлар депутатлари район ва шаҳар Советларининг ишларини янада яхшилаш чоралари тўғрисида» КПСС Марказий Комитетининг чиқарган қарорларида маҳаллий Советлар ишининг савиясини янада ошириш юзасидан бир қанча тадбирлар белгиланган. Бўлажак сайловлар, деди сўзининг охирида Г. И. Воронов давлат ҳокимиятининг жойлардаги ваколатли органлари бўлган Советларнинг активлигини ва жанговарлик қобилиятини янада оширади.

* * *

Г. И. Воронов Йошкар-Олада чала ўтказгич приборлар ва савдо машинасозлиги заводларига бориб, ишлаб чиқариш билан танишди, корхоналарнинг ишчилари ва раҳбарлари билан суҳбатлашди, «Марпромстрой» трестининг саноат базасини, давлат қишлоқ хўжалик тажриба станциясининг теплица хўжалигини кўздан кечирди.

САЙЛОВЧИЛАРНИНГ А. Н. ШЕЛЕПИН БИЛАН УЧРАШУВИ

КАЛИНИН, 2 июнь. (ТАСС). Бугун бу ерда область драма театрида Пролетар сайлов округининг сайловчилари РСФСР Олий Совети депутатлигига номзод, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Бутуниттифоқ касаба союзлари марказий советининг раиси Александр Николаевич Шелепин билан учрашдилар.

[illegible]

...ватладилар. КПСС XXIV съезди қарорларини калининликлар муваффақиятли равишда амалга оширишга зўр бериб интилаётганликларини айтдилар.

Мажлис аҳли қизғин кутиб олган А. Н. Шелепин нутқ сўзлади. У ўзига кўрсатилган шараф учун сайловчиларга чин кўнгилдан ташаккур айтди ва сайловчиларнинг бу ишончи шахсан менга билдирилган ишонч деб эмас, балки мени ўзига аъзо қилиб олган Коммунистик партияга тўла равишда билдирилган ишонч деб ҳисоблайман, деди.

Бу сафарги сайлов кампанияси, деди депутатликка номзод, КПСС XXIV съезди қарорлари белгиси остида ўтмоқда. Ҳозирги кунда партиянинг, совет давлатининг, халқининг [illegible]

[illegible] меҳнат ва дам олиш шароитини яхшилаш ҳамда соғломлаштириш масалаларига катта эътибор берди.

А. Н. Шелепин КПСС XXIV съездининг якунларига ҳамда шу беш йилликда мамлакатимиз иқтисодий ва социал-сиёсий тараққиётининг съезд ишлаб чиққан программасини амалга ошириш вазифаларига муфассал тўхталиб ўтди. Халқ фаровонлигини ошириш соҳасида КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг докладида баён қилиб ўтилган ва съезд якдиллик билан маъқуллаган чора ва тадбирлар программаси халқнинг турмуш даражасини юксалтириш вазифаларини ҳал қилишда етакчи роль ўйнайди. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни тез кенгайтириш [illegible]

[illegible] тўла-текис кўрсатмоғи учун ҳамма имкониятлар бор. Съезд қарорларини муваффақиятли бажармоқ учун бизда ҳамма нарса мавжуд: қудратли ишлаб чиқарувчи кучлар, жуда кўп табиий бойликлар ва совет кишиси бунёд қилган бойликлар, ер юзида энг илғор социалистик тузум бор. Совет кишилари съезд қарорларининг муваффақиятли амалга оширилишидан ниҳоятда манфаатдордирлар ва бу қарорларни амалга оширмоқ учун кучларини аямайдилар. Бизнинг мудофаа қудратимиз тинч қурилиш учун шарт-шароитни мустаҳкам равишда таъминлаб турибди, халқ ҳокимияти органларини — меҳнаткашлар депутатлари Советларини асос қилиб олган қудратли Совет давлатининг кучлари барқ уриб яшнаб турибди, съезд қарорларини амалга ошириш йўлида олиб борилаётган курашга улуғ ленинчи пар[illegible]

[illegible] меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш масалалари, меҳнат ва турмуш шароитлари билан қизиқди. У Калинин ҳарбий суворовчилар билим юртини, қурилаётган спорт комплексини, ёшлар ётоқхонасини, озиқ-овқат магазинини, ишчиларнинг ошхоналарини бориб кўрди.

А. Н. Шелепин область партия комитети бюросининг аъзолари ва касаба союз активлари билан учрашиб суҳбатлашди.

(ТАСС).

САЙЛОВЧИЛАРНИНГ Б. Н. ПОНОМАРЕВ БИЛАН УЧРАШУВИ

САРАТОВ, 2 июнь. (ТАСС). Бугун бу ерда Саратовдаги Завод сайлов округининг сайловчилари РСФСР Олий Совети депутатлигига номзод, КПСС Марказий Комитетининг секретари Борис Николаевич Пономарев билан учрашдилар.

Учрашувни Завод район ижроия комитетининг раиси В. Г. Балбашов очди. Ишончли вакил — нефтни қайта ишлаш заводининг оператори В. Н. Зайцев Б. Н. Пономаревнинг ҳаёт йўли тўғрисида гапириб берди.

Шундан кейин КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат, подшипник заводининг созловчиси Г. И. Фомин, авиация заводининг токари М. Ф. Храмов, Саратов шаҳридаги 83-мактаб директори Н. Н. Семенченя, зуборез станоклар заводининг директори Г. А. Ваняшин, КПСС Завод район комитетининг биринчи секретари Ю. П. Кочетков ва Завод район комсомол комитетининг секретари А. Скоблилов сўзга чиқдилар. Улар Завод райони ва Саратов шаҳрининг меҳнаткашлари партиянинг ленинча йўлини якдиллик билан қўллаб-қувватлаётганликлари тўғрисида гапирдилар.

Мажлис аҳли қизғин кутиб олган Б. Н. Пономарев нутқ сўзлади. Сизларнинг ишончингизни мен тамомила буюк ленинчи Коммунистик партия шаънига билдирилган ишонч деб биламан ва бу ишончни чуқур миннатдорчилик ҳис-туйғулари билан қабул қиламан, деди у.

Депутатликка номзод шонли йил — КПСС XXIV съезди чақирилган йилда ўтаётган навбатдаги сайловнинг катта аҳамиятини таъкидлади. Съезд қарорлари, деди нотиқ, коммунистлар билан партиясизлар халқ блокининг сайлов платформасига негиз бўлди. Ҳеч шубҳа йўққи, мамлакатимиз меҳнаткашлари якдил бўлиб овоз бериш билан Ленин партиясининг сиёсатини қўллаб-қувватлайдилар. Халқ бахт-саодати учун, коммунизм иши учун кураш, партиямизнинг олий мақсадидир.

Нотиқ мамлакатимизда коммунистик қурилишни давом эттириш программасини таърифлаб, совет халқи бу программани кенг кўламда амалга ошираётганлигини таъкидлаб ўтди. Ўз ўлкаларининг ажойиб революцион ва меҳнат анъаналарига содиқ бўлган саратовликлар ҳам умумхалқ ишига муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Б. Н. Пономарев навбатдаги беш йилликда область партия ташкилотлари олдида, Советлар олдида турган вазифаларга тўхталиб ўтди. Советларнинг фаолияти Марказий Комитетнинг партия XXIV съездида КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев қилган ҳисобот докладида, янги беш йилликка доир Директиваларда қўйилган улуғвор режаларни амалга оширишда ҳозир айниқса муҳим аҳамияти касб этади.

Нотиқ бундай деди: совет коммунистлари ўз мамлакатларининг тараққиёти режаларини ишлаб чиқиб ва муҳокама қилиб, бу режаларга чинакам интернационалист ленинчилар сифатида ёндошмоқдалар. Бу эса коммунистик қурилиш планларини янада тўла-тўкис ва изчиллик билан рўёбга чиқариш имконини беради. Коммунистик қурилиш планларининг бажарилишини бизларгина эмас, балки социализм ва миллий озодлик учун курашчиларнинг жуда катта кўпчилиги жаҳон революцион курашининг энг муҳим участкаси, деб қарамоқдалар. Айни бизнинг мамлакатимизда, Ленин ватанида, деди Б. Н. Пономарев, бутун инсониятнинг келажаги учун йўл очиб берилмоқда, янги жамиятни вужудга келтиришнинг бой тажрибаси ишлаб чиқилмоқдаки, бу тажрибадан қардош социалистик мамлакатлар ҳозирнинг ўзидаёқ фойдаланмоқдалар ва бу тажриба вақти келиб барча халқларнинг мулки бўлиб қолади. Завод ва фабрикаларда, колхоз далалари ва қурилиш майдончаларида, лабораториялар ва конструкторлик бюроларида революцион жараённинг ҳал қилувчи омили, жаҳонда тинчликни сақлаб қолувчи бош куч бўлган реал социализмнинг иқтисодий ва ҳарбий қудрати камол топмоқда.

Коммунистларнинг, барча революционерларнинг, барча демократ ва тараққийпарвар кишиларнинг диққат-эътибори СССРга қаратилган. Социализм ғоялари бутун дунёга ҳозир ҳаркачонгидан кўра кўпроқ тарқалмоқда. Бутун дунёда юз миллионлаб кишиларда янги онгнинг пайдо бўлиши буюк жараёнида Советлар мамлакати, ленинчи партиямиз ҳал қилувчи роль ўйнамоқда. Совет халқининг меҳнат зафарларида бутун халқаро миқёсдаги қудратли революцион куч бор. Ҳар бир меҳнат коллективининг, ҳар бир кишининг XXIV съезд режаларини амалга ошириш соҳасида ўз участкасида кўрсатадиган фаолиятининг жуда катта аҳамияти худди мана шундан келиб чиқади.

Б. Н. Пономарев халқаро аҳвол ва ҳозирги замон революцион ҳаракат масалаларига тўхталиб ўтди. Шу кунларда империализмга қарши, тинчлик, миллий ва социал озодлик учун, социализм учун курашаётган ҳамма кишилар манфаатларининг муштараклиги, тобора яққол намоён бўлмоқда. Туб манфаатларнинг муштараклиги ҳамкорликда ҳаракат қилиш учун, халқаро майдонда яқиндан ҳамкорлик қилиш учун мустаҳкам замин яратади. Жумладан, яқинда СССР билан БАР ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида тузилган Шартноманинг имзоланишида ҳам бу ўз ифодасини топди.

Нотиқ КПСС Марказий Комитетининг Ҳисобот докладида баён этилган, халқаро вазиятни астойдил соғломлаштиришга, термоядро уруши хавфини йўқотишга, ҳарбий харажатларнинг оғир юкини тугатишга ва халқаро ҳамкорликни кенг ривожлантиришга қаратилган ташқи сиёсий программани таърифлаб берди. XXIV съезд КПССнинг халқаро фаолиятини бутун дунёдаги революцион халоскор кучларнинг намояндалари маъқуллаётганликларини ва қўллаб-қувватлаётганликларини яққол намойиш қилиб кўрсатди.

Б. Н. Пономарев сўзининг охирида сайловчиларнинг ишончини оқлашни ўзимнинг коммунистик бурчим деб биламан, деди.

* * *

Б. Н. Пономарев Саратов областида бўлган чоғида Энгельс районидаги «Новий» совхозини бориб кўрди. Ишчилар ва хўжаликлар ҳамда район раҳбарлари билан учрашди.

КИПР РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАРАФИГА

СССР Олий Совети Президиуми билан СССР ҳукумати 2 июнда Катта Кремль саройида Кипр Республикасининг президенти архиепископ Макариос шарафига зиёфат бердилар.

Ташқи ишлар министри Спирос Киприану, президент ҳузуридаги вице-министр Патроклос Ставру ва бошқа расмий шахслар зиёфатда олий меҳмон билан бирга бўлдилар.

Зиёфатда совет томонидан СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ва бошқалар ҳозир бўлдилар.

Зиёфат чоғида СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний меҳмонларга қарата нутқ сўзлади.

Н. В. ПОДГОРНИЙ нутқи

[illegible]

...асоратини улоқтириб ташлаб, ўз мустақиллиги ва суверенитетини қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган давлатларни бутун чоралар билан қўллаб-қувватлаш йўли шу сиёсатнинг муҳим таркибий қисмидир.

КПСС XXIV съезди яна таъкидлаб берган мана шу йўлни Кипр Республикаси билан муносабатларимизда ҳам изчил равишда ўтказиб келмоқдамиз.

Совет Иттифоқида шуни мамнуният билан қайд қилмоқдаларки, мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар яхши ривожланиб бормоқда, самарали сиёсий, савдо-иқтисодий ва маданий ҳамкорлик, шунингдек жамоат, илмий, ижодий ташкилотлар ва бошқа ташкилотлар йўли билан қилинаётган алоқалар кенгайиб бормоқда. Ҳеч муболағасиз шуни айтиш мумкинки, чинакам дўстликка хос бўлган қимматли хусусиятлар — самимийлик, ўзаро ишонч, тинчлик ва халқаро хавфсизлик манфаатларини кўзлаб ҳамкорлик қилишга астойдил интилиш бизнинг ўртамиздаги муносабатларда вужудга келди. Ўзаро куч ва ғайрат сарфлаш натижасида Совет-Кипр муносабатлари тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамлана ва ривожлана беради, деб умид қилмоқ учун ҳамма асослар бор.

Бироқ шуни ҳисобга олмаслик мумкин эмаски, Кипр халқи ўз суверен давлатини мустаҳкамлашга, бошқа тинчликсевар мамлакатлар билан дўстона муносабатларни ривожлантиришга интилаётганлиги агрессив ташқи кучларга сира ҳуш келмаётир. Мана шу кучлар Кипр халқининг тақдирини Ўрта денгиз ҳавзасидаги ва унга туташган Яқин Шарқ районидаги ўз ҳарбий планларини амалга оширишга бўйсундиришга уринишдан воз кечганлари йўқ.

Орол территориясида жойлаштирилган чет эл ҳарбий базалари Ўрта денгиз шарқий районидаги тинчлик ва хавфсизлик учун, Кипрнинг мустақиллиги ва хавфсизлиги учун нақадар жиддий таҳдид солаётганлиги ҳозирги шароитда тобора аён бўлиб қолмоқда. Агрессив кучларнинг кирдикорларига қарши курашда мамлакатингиз халқига барча тинчликсевар халқлар ва давлатлар мадад бериб турибди.

Совет Иттифоқининг Кипр Республикасининг мустақиллигини, суверенитетини ва территориал бутунлигини қўллаб-қувватлашдаги принципиал позициясини бу ерда биз яна таъкидламоқдамиз. Барча чет эл қўшинларини олиб чиқиб кетишни ва Орол территориясидаги чет эл ҳарбий базаларини тугатишни, Кипр масаласини кипрликларнинг ўзлари бутун кипр халқининг — грекларнинг ҳам, туркларнинг ҳам манфаатини кўзлаб, четдан ҳеч кимни ҳеч бир тарзда аралаштирмай, тинч ҳал қилишлари кераклигини муттасил талаб қилиб келмоқдамиз.

Кипрлик греклар билан турклар ўртасидаги мавжуд келишмовчиликларни тинч бартараф қилиш мақсадида улар музокаралар олиб боришлари кераклиги ғоясини совет кишилари тушуниб турибдилар. Ҳамжиҳатлик ва холис ниятга асосланган музокаралар олиб бориш йўли суверен, мустақил ва территориал жиҳатдан яхлит Кипр давлати доирасида [illegible]

Президент МАКАРИОС нутқи

Совет Иттифоқини келиб кўришни, деди президент, кўпдан бери орзу қилиб юрардим, энди бу орзум ушалди. Олий Совет Президиумининг ва Совет ҳукуматининг лутфан қилган таклифига биноан, бугун мен мана шу улуғ мамлакат пойтахтида турганлигимдан айниқса хурсандман. СССР Олий Совети Президиуми Раиси Подгорнийнинг менга қарата айтган яхши сўзлари, шунингдек совет раҳбарлари ва Москва халқи бизни самимият билан кутиб олганликлари мени ниҳоят даражада тўлқинлантириб юборди. Бунинг учун ўзимнинг энг чуқур ташаккуримни изҳор этмоқчиман.

Кипр мустақилликка эришганидан бери ташқи сиёсатда блокларга қўшилмаслик йўлини ўтказиб келди ва бундан буён ҳам ўтказаверади. Мана шу сиёсат доирасида Кипр жаҳоннинг барча мамлакатлари билан, айниқса тенглик, бошқа мамлакатларнинг ички ишларига аралашмаслик ҳамда ҳар бир мамлакатнинг территориал бутунлигини ва суверенитетини ҳурмат қилиш принципларига асосланган дўстона ҳамкорлик сиёсатини ўтказиб келаётган мамлакатлар билан дўст бўлишга ва ҳамкорлик қилишга интилмоқда. Кипр мана шу принципларга асосланиб, кўпгина мамлакатлар билан дўстона муносабатларни ривожлантирди ва давом эттирмоқда, шу билан бир вақтда бутун дунёда тинчликни таъминлаш ишига ўз имкони борича, кўмаклашишга интилмоқда. Совет Иттифоқи билан Кипрнинг социал системалари ўртасидаги тафовутларга қарамай, улар жуда дўстона муносабатларни ривожлантирмоқдалар ва кўпгина соҳаларда ҳамкорлик қилмоқдалар, деб айтаётганлигим учун бахтиёрман.

Кипр мустақил давлат деб эълон қилингандан бери ўтган қисқа вақт ичида ҳар иккала мамлакатимиз ўртасида айниқса, савдо-иқтисодий соҳаларда қилинаётган ҳамкорлик анча ривож топди. Тузилган савдо битимлари товар оборотн ҳажмини бундан ўн йил олдинги вақтдагига нисбатан ўн баравар кўпайтиришга ёрдам берди. Икки ўртада бўлаётган товар айирбошлаш, тўппа-тўғри авиация йўли очилганлиги ва турли соҳаларда қилинаётган ҳамкорлик мамлакатларимиз ўртасида дўстона муносабатларни ривожлантириш ишидаги қулай омиллар бўлди. Менинг визитим ҳам бунга ёрдам беради, деб умид қиламан. Бу визит совет раҳбарлари билан шахсан танишиб олишимга ва турли масалалар устида фикрлашиб олишимга имконият яратиб беради.

Яқинда биз самимият вазиятида олиб борган музокараларимизда мен Совет Иттифоқи билан Кипр ўртасидаги мавжуд дўстона муносабатларни ҳар иккала томон бундан буён ҳам ривожлантираверишни истаганлигини мамнуният билан қайд қилган эдим. Шу муносабат билан айтиб ўтмоқчиманки, четдан бўлган аралашув натижасида ажнабийлар манфаатларининг таъсири билан пайдо бўлган Кипр масаласига Совет Иттифоқи қизиқаётганлигидан айниқса мамнун бўлдим. Узоқ йил давом этган кураш натижасида Кипр мустамлакачилик асоратини улоқтириб ташлаб, эркинликка эришди. Бироқ бегоналар манфаатлари вужудга келтирган шартлар сабабли Кипрнинг эркинлиги ва мустақиллиги боғланиб ва чекланиб қолди. Яна энг ёмони шуки, ажнабийларнинг манфаатлари ва аралашуви Кипрнинг давлат бирлигини ва территориал бутунлигини хавф остида қолдирмоқда.

Биз — кичкина ва тинчликсевар мамлакатмиз. Аммо бундай хавфнинг олдини олмоқ учун дадил курашаверамиз. Ҳар қандай баҳона билан ниқобланганида ҳам ҳеч бир кимсанинг бизнинг ишимизга аралашиш ҳуқуқини тан олмаймиз. Бизда Кипрдаги турк жамоаси билан сиёсий келишмовчиликлар бор. Бу зиддиятлар ҳарбий ва бошқа ажнабий манфаатларни таъминламоқ учун ажнабий омилларнинг таъсири остида вужудга келтирилди. Агар четдан қилинаётган таҳдид ва аралашув тўхтатилса, биз бу зиддиятларни ўзимиз бартараф қила олишимиз мумкин. Ўзимизга доир масаланинг ажнабийларнинг манфаатлари талаб қилган тарзда ҳал этилишига рози бўлмаймиз. Совет Иттифоқининг Кипр масаласидаги позицияси учун миннатдорчилик изҳор қиламан. Совет Иттифоқи ўзининг шу позициясини бир неча марта баён қилиб берди. Совет Иттифоқи Кипрнинг тўла мустақил бўлишни, унинг суверенитетини ва территориал бутунлигини ҳимоя қилиб чиққанлиги учун миннатдорчилик изҳор қиламан. Оролимизнинг территориал бутунлигига қарши ёвуз режалар тузаётганларга ёки халқимизнинг иродасига ва халқаро миқёсда эътироф қилинган демократик принципларга зид бўлиб тушаётган қарорларни бизга зўрлаб қабул қилдирмоқчи бўлганларга қарши олиб бораётган курашимизга совет раҳбарларининг ва совет халқининг бирдамлигини жуда қимматли деб ҳисоблаймиз.

Мен Кипр масаласи тўғрисида узоқ гапириб ўтирмайман. Фақат шуни уқтириб ўтмоқчиманки, ички сиёсий қийинчиликларга қарамай, Кипр ўзининг халқаро мажбуриятини бажараверади ва бутун дунёда тинчликни таъминлашга хизмат қиладиган масалаларни ҳал этишга, гарчи озроқ бўлса ҳам, ўз ҳиссасини қўшаверади. Блокларга қўшилмасликдан иборат ташқи сиёсатимиз принципларига қатъий равишда амал қилиб, биз халқаро кескинликни юмшатишга, қуролланишни чеклаб қўйишга ва халқларнинг тинч-тотув яшашига қаратилган ҳар қандай ҳаракат ва ташаббусни қўллаб-қувватлайверамиз. Хавфсизлик масалаларига бағишланган Умумевропа кенгаши Европада тинчликни мустаҳкамлаш ишига ижобий хизмат қилишига амин бўлиб, биз шу кенгашни чақириш тўғрисидаги таклифни қувватламоқдамиз. Европадаги тинчлик ҳамма қитъалардаги аҳволга катта таъсир ўтказади.

Менга қарата айтган яхши сўзларингиз учун, мени яхши меҳмондўстлик билан кутиб олаётганлигингиз учун яна бир марта ташаккур изҳор қиламан. Визитимнинг программаси менинг истакларимга мувофиқ тузилганлиги ва эртага Москва ва бутун Рус элининг янги патриархини сайлаш маросимида қатнаша олишимдан миннатдорман. Мамлакатингизнинг бошқа шаҳарларига қиладиган сафарим ва саноат марказларини бориб кўришим совет халқининг турмуши ва муваффақиятлари билан яқиндан танишиб олишимга имконият беради. Бундан ташқари мен Совет Иттифоқи халқларининг мамлакатим халқларига бўлган дўстона ҳис-туйғуларини пайқаб хурсанд бўлиш имкониятига эга бўламан.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Подгорний жаноблари, СССР Министрлар Советининг Раиси Косигин жаноблари соғлиқлари учун, бу ерда ўтирганларнинг соғлиғи учун, совет халқининг равнақи ва ривожи учун, Кипр—Совет дўстлиги учун қадаҳ кўтаришни таклиф этишга ижозат бергайсиз.

Н. В. Подгорний билан Макариоснинг нутқлари қарсаклар билан кутиб олинди.

Зиёфат самимий, дўстона вазиятда ўтди. (ТАСС).

БУЮК ЗАФАРЛАРГА!

(Боши биринчи бетда)

Социалистик қайта қуришлар, ишлаб чиқариш кучларини ривожлантириш, моддий ишлаб чиқаришни ўстириш, замонавий фан ва техникани кенг қўлланиш негизида совет қишлоғи хўжалик ва социал тараққиёт соҳасида нақадар катта ютуқларни қўлга киритганлиги ва социализмнинг энг муҳим социал вазифаларидан бирини, яъни шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги тафовутларни тугатиш вазифасини ҳал этишда нақадар олға силжиганлиги Куйбишев области мисолида кўриниб турибди. Областда ҳамма колхозлар, совхозлар ва аҳоли пунктлари тўла-тўкис электрлаштириб бўлинди.

Коммунистик партиянинг XXIV съезди ўз ишини тамомлаганидан бери орадан икки ой чамаси вақт ўтди, деди М. А. Суслов. Мана энди биз барча совет кишилари съезд қарорларини нақадар фидокорона меҳнат билан, нақадар зўр ғайрат билан кутиб олганликларини кўриб турибмиз. Бутун мамлакатда социалистик мусобақа қудратли тўлқин бўлиб ёйилмоқда. Ҳар бир коллектив тағин ҳам яхшироқ, тағин ҳам унумлироқ ишлашга интилмоқда. Социалистик қурилишнинг ҳамма соҳаларидаги ютуқларимиз ғоят катта ва шак-шубҳасиз. Бироқ эришган муваффақиятларимиз ишлаб чиқариш имкониятларимизнинг чўққиси, деб ўйлаш нотўғри бўлур эди. Нотиқ саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулоти чиқаришни кўпайтиришнинг ва маҳсулот сифатини оширишнинг конкрет имкониятларини Куйбишев областининг мисоллари билан кўрсатиб берди.

Ўртоқ М. А. Суслов партиянинг ташқи сиёсат соҳасидаги фаолиятига ҳам тўхталиб ўтди.

М. А. Суслов Куйбишев областини Ленин ордени билан мукофотлаш тўғрисида СССР Олий Совети Президиумининг Фармонини ўқиб берди ва мажлис қатнашчиларининг гулдурос қарсаклари остида орденни область байроғига қадаб қўйди. М. А. Суслов бу мукофот областнинг барча меҳнаткашларини янги катта муваффақиятларни қўлга киритишга руҳлантиради, деб ишонч билдирди.

Слесарь Г. И. Ануфриев, синтетик каучук заводининг директори Н. В. Абрамов, «Новый путь» колхозининг сут соғувчиси Р. С. Цветкова, Д. И. Ульянов номидаги медицина институтининг профессори, РСФСРда хизмат кўрсатган фан арбоби Т. И. Ерошевский, 11-сонли қурилиш трести ғишт терувчиларининг бригадири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони П. П. Мачнев, политехника институтининг студенти Людмила Мигачева мукофот учун чин кўнгилдан миннатдорчилик изҳор қилдилар.

Мажлис охирида КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, КПСС Куйбишев область комитетининг биринчи секретари В. П. Орлов сўзга чиқди. У областнинг меҳнатдаги муваффақиятларига юксак баҳо берилганлиги учун КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига, СССР Министрлар Советига чуқур ташаккур изҳор қилди ва қўш орденли Куйбишев областининг ишчилари, колхозчилари, зиёлилари КПСС XXIV съездининг қарорларини муваффақиятли бажариш учун куч ва меҳнатларини аямайдилар, мамлакатимизда коммунизм қурилишига муносиб ҳисса қўшадилар, деб ишонтирди.

Тантанали йиғилиш қатнашчилари КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советига табрик хатини баланд руҳ билан қабул қилдилар.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

А. — 126. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Р. 04241.